

**LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1113
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ
ĮSTATYMO NR. 1-1428 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JAIS SUSIJUSIŲ
ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo Nr. I-1113 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BĮĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VĮĮ pakeitimo projektas) ir su jais susiję įstatymų projektai (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 19, 20, 23 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VAI pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 5, 13, 22, 26, 28¹, 29, 29¹, 30, 30¹, 30², 31, 31¹, 32 ir 45 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – LRVĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 4, 5, 6, 18, 19, 21, 26 ir 39 straipsnių pakeitimo ir 10¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas (toliau – BSĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo 15, 18, 21, 27, 33, 34, 55, 60, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VSĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 10 ir 15² straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SPIĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 17 ir 110 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ABTĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo Nr. X-1809 31⁵ ir 31⁹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – CRRESTTAĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo Nr. I-1510 58, 62 ir 65 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – KĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos ir valstybės duomenų valdysenos Nr. I-270 9, 20, 21 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – OSVDVĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 68, 100, 101 ir 104 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PAVETPPSPSĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo Nr. VIII-1524 1 ir 2 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – TGIDPNĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2, 5, 25, 26, 46, 58, 76, 92, 93 ir 98 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VPĮ pakeitimo projektas) ir Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo Nr. XIII-3096 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SVĮ pakeitimo projektas) (susiję su BĮĮ pakeitimo projektu); Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.104 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PMĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VTĮ pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo Nr. VIII-371 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VPIDĮ pakeitimo projektas) (susiję su VĮĮ pakeitimo projektu) ir Lietuvos Respublikos darbo kodekso 33, 147 ir 210 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – DK pakeitimo projektas) (susijęs su BĮĮ pakeitimo projektu ir VĮĮ pakeitimo projektu) (toliau kartu – Įstatymų projektai), parengti įgyvendinant:

- Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, kuriai Lietuvos Respublikos Seimas pritarė 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, numatytos kompleksinės viešojo valdymo reformos antrąjį etapą (pirmuoju šios reformos etapu laikoma – valstybės tarnybos pertvarka, antruoju etapu – biudžetinių ir viešųjų įstaigų valdysenos tobulinimas, trečiuoju etapu – dirbančiųjų pagal darbo sutartis biudžetinėse ir viešosiose įstaigose apmokėjimo tobulinimas).

- Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 205.1 papunktyje nurodytą iniciatyvą – optimizuoti institucijų tinklą, didinti jų veiklos skaidrumą ir atsakomybę, mažinti dubliuojamas funkcijas;

- Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, 9.1.1 papunktyje nurodytą veiksmą, kuriuo siekiama tobulinti viešojo sektoriaus institucinę sąrangą (institucijų tinklą) ir viešojo valdymo procesus, įskaitant administracinės gebos stiprinimą per viešąją politiką įgyvendinančias agentūras;

- 2021 m. balandžio 6 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VAE-3 „Valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių bei viešųjų įstaigų valdysena“ pateikta 1 rekomendacija „Siekiant užtikrinti, kad valstybės ar savivaldybių institucijos pagal vykdomą veiklą galėtų pasirinkti tinkamiausią juridinio asmens teisinę formą, leidžiančią pasiekti geriausių rezultatų jį valdant, teisės aktuose nustatyti detalius VŠĮ steigimo kriterijus juridinio asmens teisei formai parinkti“ ir 7 rekomendacija „siekiant, kad viešųjų įstaigų, kurių valdyme dalyvauja valstybė ar savivaldybės, valdysena atitiktų gerojo valdymo principus ir būtų orientuota į efektyvią ir skaidrią jų veiklą, inicijuoti teisės aktų pakeitimus dėl gerosios valdysenos principų (tikslų iškėlimas, kolegialių organų sudarymas ir teikiamos paramos viešinimas) viešosiose įstaigose diegimo“;

- Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2021 m. vasario 2 d. išvadoje dėl korupcijos rizikos analizės viešųjų įstaigų valdymo ir veiklos srityse Nr. 4-01-757 pateiktas Vidaus reikalų ministerijai pasiūlymas svarstyti dėl pavyzdinių viešojo sektoriaus institucijų steigiamų viešųjų įstaigų dokumentų patvirtinimo, atsižvelgiant į specialių teisės aktų reikalavimus.

Juridinių asmenų registro duomenys¹ rodo, kad valstybė ar savivaldybės dalyvauja 8 teisinių formų juridiniuose asmenyse – biudžetinėse įstaigose, viešosiose įstaigose, regionų plėtros tarybose, centriniame banke, valstybės įmonėse, savivaldybių įmonėse, akcinėse bendrovėse ir uždaroiose akcinėse bendrovėse. Daugiausia² tokių juridinių asmenų – biudžetinės įstaigos (valstybės – 352, savivaldybių – 2 322). Biudžetinių įstaigų veiklos analizė leidžia šias įstaigas pagal jų atliekamos veiklos pobūdį suskirstyti į keturias sąlygines grupes: atliekančias valstybės funkcijas, siejamas su viešojo administravimo įgaliojimų įgyvendinimu (12 proc.); atliekančias valstybės funkcijas, kurios nesiejamos su viešojo administravimo įgaliojimų įgyvendinimu (3 proc.); teikiančias viešąsias paslaugas (84 proc.); teikiančias kitokio pobūdžio paslaugas (1 proc.).

Antra pagal dydį yra juridinių asmenų, turinčių viešosios įstaigos teisinę formą, grupė. Juridinių asmenų registre yra įregistruotos 11 664 viešosios įstaigos³, 324 viešųjų įstaigų savininkės ar dalininkės, turinčios daugiau nei pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybės (valstybės – 103, savivaldybių – 216, veikiančių regioniniu lygiu – 5). Viešųjų įstaigų, kuriuose valstybė ar savivaldybės turi pusę ar daugiau balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, veiklos analizė rodo, kad 3 proc. viešųjų įstaigų atlieka valstybės funkcijas, siejamas su viešojo administravimo įgaliojimų įgyvendinimu, 3 proc. viešosios įstaigos atlieka valstybės funkcijas, kurios nesiejamos su viešojo administravimo įgaliojimų įgyvendinimu, 87 proc. viešųjų įstaigų pagrindinė veikla yra viešųjų paslaugų teikimas, 7 proc. viešųjų įstaigų teikia kitokio pobūdžio paslaugas.

Pastebėta, kad viešosios įstaigos teisinė forma nėra reglamentuota taip griežtai ir išsamiai kaip biudžetinės įstaigos, todėl dažnai ji yra pasirenkama dėl didesnio patrauklumo (lankstesnių ir mažiau griežtų atlyginimų nustatymo sąlygų, galimybių gauti pajamų ar net pelno bei ne tokios griežtos atskaitomybės ir kontrolės nuostatų taikymo), ignoruojant viešosioms įstaigoms numatomų pavesti funkcijų pobūdį. Visa tai lemia vieną iš viešojo sektoriaus institucinės sąrangos problemų – priimant sprendimus dėl biudžetinių įstaigų ar viešųjų įstaigų steigimo ar jų pertvarkymo, neatsižvelgiama į jų atliekamų (numatomų pavesti) funkcijų pobūdį ir šis pobūdis nėra sąlyga rinktis tam tikrą viešojo juridinio asmens teisinę formą.

¹ 2023 m. sausio 10 d. valstybės įmonės Registrų centro skelbiami atviri duomenys.

² Juridiniai asmenys, kurie nėra bankrutavę ar likviduojami.

³ Juridiniai asmenys, kurie nėra bankrutavę ar likviduojami.

Siekiant spręsti šia problemą, parengti Įstatymų projektai, sudarysiantys sąlygas palaipsniui mažinti viešojo sektoriaus fragmentaciją ir gryninti (labiau atskirti) biudžetinių ir viešųjų įstaigų kompetenciją. Įstatymų projektais taip pat sprendžiamos ir kitos problemos, susijusios su valstybės ir savivaldybių dalyvavimu viešosiose įstaigose tikslingumu bei nepakankamu biudžetinių įstaigų ir viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybė, valdysenos lankstumu, lyginant su kitais juridiniais asmenimis, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybė (t. y. valstybės ir savivaldybių valdomomis įmonėmis).

Įstatymų projektų parengimą nulėmusi problematika:

- pasitaiko atvejų, kai biudžetinės įstaigos ir viešosios įstaigos, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybės, vykdo su valstybės ar savivaldybių funkcijų atlikimu nesusijusias veiklas (t. y. teikia kitokio pobūdžio paslaugas);
- nėra įtvirtinti valstybės ar savivaldybės dalyvavimo viešosiose įstaigose pagrindai, o tai tam tikrais atvejais lemia savitikslių, naudos valstybei ir visuomenei nenešantį valstybės ir savivaldybių dalyvavimą viešųjų įstaigų veikloje;
- per mažas biudžetinių įstaigų savarankiškumas spręsti valdymo klausimus;
- viešųjų įstaigų, kurių valdyme dalyvauja valstybė ar savivaldybės, valdysena neatitinka gerojo valdymo principų (tikslų iškėlimas, kolegialių organų sudarymas ir teikiamos paramos viešinimas);
- ribotos viešųjų įstaigų galimybės persitvarkyti į kitų teisinių formų juridinius asmenis; nėra centralizuotos biudžetinių įstaigų ir viešųjų įstaigų valdysenos stebėsenos.

Įstatymų projektų tikslai:

- padidinti biudžetinių įstaigų ir viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valdymo efektyvumą, skaidrumą ir administracinę gebą atlikti šioms įstaigoms pavestas funkcijas;
- užtikrinti, kad valstybės ar savivaldybės dalyvavimas viešosiose įstaigose būtų tikslingas, nešėtų naudą visuomenei ir valstybei ar savivaldybei, gryninti viešųjų ir biudžetinių įstaigų kompetenciją ją susiejant su įstaigos paskirtimi (samprata).

Įstatymų projektų uždaviniai:

- patikslinti biudžetinių ir viešųjų įstaigų sampratą;
- įtvirtinti valstybės ir savivaldybių dalyvavimo viešosiose įstaigose pagrindus, numatyti institucijas, per kurias valstybė ar savivaldybės dalyvauja viešųjų įstaigų veikloje;
- patobulinti esamą biudžetinių įstaigų ir viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valdysenos modelį ir tokiu būdu sudaryti sąlygas efektyvesnei šių įstaigų veiklai;
- didinti viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, orientaciją į tikslus įpareigojant viešųjų įstaigų savininko ar dalininko teises įgyvendinančias institucijas nustatyti valstybės ar savivaldybės tikslus viešosioms įstaigoms ir lūkesčius dėl viešųjų įstaigų;
- užtikrinti didesnę viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybė, veiklos viešumą ir skaidrumą įtvirtinant pareigą viešosioms įstaigoms, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybė, viešinti informaciją ne tik apie gautą, bet ir teikiamą paramą;
- užtikrinti, kad viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybė, steigimo dokumentai (steigimo sutartis ir įstatai) būtų rengiami atsižvelgiant į jų specifiką, išskiriančią tokias viešąsias įstaigas iš bendro viešųjų įstaigų rato, taptų informatyvesni;
- sukurti centralizuotą biudžetinių įstaigų ir viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valdysenos stebėsenos sistemą;
- išplėsti viešojo administravimo įgaliojimus galinčių turėti subjektų ratą, papildant jį valstybės ir savivaldybių valdomomis bendrovėmis ir tuo sudarant dalį reikalingų sąlygų įgyvendinti Valstybės valdomų įmonių pertvarkos ir valdymo centralizavimo priemonių planą, kuriam pritarta Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. pasitarime;

- konsoliduoti kitas teisinio reguliavimo tobulinimo iniciatyvas, kurias paskatino iškilusios praktinės Viešųjų įstaigų, Viešojo administravimo ir Vyriausybės įstatymų nuostatų taikymo problemos, atsisakyti neaktualių, perteklinių nuostatų.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų parengimą inicijavo Vidaus reikalų ministerija. Įstatymų projektus parengė Vidaus reikalų ministerijos Viešojo administravimo ir vietos savivaldos politikos grupė (vadovė Alma Bulkevičienė, tel. (8 5) 271 7105).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Galiojančio Biudžetinių įstaigų įstatymo:

- 2 straipsnio 1 dalis nustato biudžetinės įstaigos sampratą ir šių įstaigų paskirtį. Biudžetinė įstaiga yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, įgyvendinantis valstybės ar savivaldybės funkcijas ir išlaikomas iš valstybės ar savivaldybės biudžetų asignavimų, taip pat iš Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų ir kitų valstybės pinigų fondų lėšų.

- 4 straipsnio 3 dalis reglamentuoja biudžetinės įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos kompetenciją. Ši institucija tvirtina biudžetinės įstaigos nuostatus, priima į pareigas ir iš jų atleidžia biudžetinės įstaigos vadovą, priima sprendimą dėl biudžetinės įstaigos buveinės pakeitimo, priima sprendimą dėl biudžetinės įstaigos pertvarkymo, reorganizavimo ar likvidavimo, priima sprendimą dėl biudžetinės įstaigos filialo steigimo ir jo veiklos nutraukimo, skiria ir atleidžia likvidatorių arba sudaro likvidacinę komisiją ir nutraukia jos įgaliojimus, sprendžia kitus Biudžetinių įstaigų įstatyme, kituose įstatymuose ir biudžetinės įstaigos nuostatuose jos kompetencijai priskirtus klausimus.

- 6 straipsnio 2 dalyje reglamentuoti biudžetinės įstaigos nuostatų turinio reikalavimai. Biudžetinės įstaigos nuostatuose turi būti nurodytas biudžetinės įstaigos pavadinimas, jos teisinė forma, savininkas, savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija ir jos kompetencija, veiklos laikotarpis (jei jis ribotas), biudžetinei įstaigai priskirtos funkcijos ir veiklos tikslai, vadovo kompetencija, jo skyrimo ir atleidimo tvarka, kiti biudžetinės įstaigos organai, jei pagal kitus įstatymus ar Vyriausybės nutarimus tokie organai sudaromi, šių organų sudarymo tvarka ir kompetencija, sprendimų priėmimo tvarka, šaltinis, kuriame skelbiami vieši biudžetinės įstaigos pranešimai, biudžetinės įstaigos nuostatų keitimo tvarka.

- 9 straipsnis nustato biudžetinės įstaigos valdymo pagrindus. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad vienasmenis biudžetinės įstaigos valdymo organas yra biudžetinės įstaigos vadovas. 9 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta biudžetinės įstaigos vadovo kompetencija – organizuoti biudžetinės įstaigos darbą, kad būtų įgyvendinami biudžetinės įstaigos tikslai ir atliekamos nustatytos funkcijos, užtikrinti, kad būtų laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ir biudžetinės įstaigos nuostatų, nustatyta tvarka priimti ir atleisti biudžetinės įstaigos darbuotojus, tvirtinti biudžetinės įstaigos struktūrą ir pareigybių sąrašą, neviršijant nustatyto didžiausio leistino pareigybių skaičiaus, organizuoti biudžetinės įstaigos buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymą, užtikrinti racionalų ir taupų lėšų bei turto naudojimą, veiksmingą biudžetinės įstaigos vidaus kontrolės sistemos sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Biudžetinių įstaigų įstatyme nėra nuostatų, nustatančių galimybę sudaryti biudžetinės įstaigos veiklos priežiūrą atliksiantį kolegialų organą, taip pat neregamentuota biudžetinių įstaigų valdysenos stebėseną ir šios valdysenos tobulinimas.

Kaip parodė praktika, Biudžetinių įstaigų įstatyme įtvirtintas bendrasis biudžetinių įstaigų teisinis reguliavimas neužtikrina dabartiniam valstybės, ir konkrečiai – viešojo sektoriaus, raidos etapui reikalingo šių įstaigų veiklos rezultatyvumo ir efektyvios biudžetinių įstaigų veiklos priežiūros. Nėra sudarytos galimybės biudžetinių įstaigų veiklos priežiūroje dalyvauti kitiems nei pačios biudžetinės įstaigos ar savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos atstovams, taip padidinant tiek pačios priežiūros, tiek ir biudžetinės įstaigos veiklos skaidrumą.

Galiojančio Viešojo administravimo įstatymo:

- 2 straipsnio 20 dalyje yra reglamentuota viešojo administravimo subjekto sąvoka. Juo yra laikomas viešasis juridinis asmuo, kolegiali ar vienasmenė institucija, neturinti juridinio asmens statuso, įstatymų nustatytą specialų statusą turintis fizinis asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka įgalioti atlikti viešąjį administravimą. 4 straipsnyje yra nustatyta viešojo administravimo subjektų sistema. Šiai sistemą sudaro trys viešojo administravimo subjektų rūšys – valstybinio administravimo subjektai, regioninio administravimo subjektai ir savivaldybių administravimo subjektai. Valstybinio administravimo subjektai yra kolegialios ar vienasmenės valstybės institucijos, biudžetinės įstaigos, išlaikomos iš valstybės biudžeto asignavimų ir kitų valstybės pinigų fondų lėšų, Lietuvos bankas, Lietuvos kariuomenė, įstatymų nustatytą specialų statusą turintys fiziniai asmenys, asociacijos, valstybės įmonės, viešosios įstaigos, kurių savininkė arba dalininkė yra valstybė, šio įstatymo nustatyta tvarka įgalioti atlikti viešąjį administravimą. Regioninio administravimo subjektai yra regionų plėtros tarybos. Savivaldybių administravimo subjektai yra kolegialios ar vienasmenės savivaldybių institucijos, biudžetinės įstaigos, išlaikomos iš savivaldybės biudžeto asignavimų, valstybės politikai, savivaldybės įmonės, viešosios įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė yra savivaldybė, įgalioti atlikti viešąjį administravimą.

Toks reguliavimas nenumato galimybės viešojo administravimo įgaliojimus suteikti valstybės valdomoms bendrovėms (akcinėms ir uždarojoms akcinėms bendrovėms). Ši aplinkybė trukdo sklandžiai įgyvendinti Valstybės valdomų įmonių pertvarkos ir valdymo centralizavimo priemonių planą, kurio tikslas – pertvarkyti šiuo metu veikiančias valstybės įmones į kitos teisinės formos juridinius asmenis, daugiausiai į valstybės valdomas bendroves (akcines bendroves ar uždarojias akcines bendroves). Didelė dalis šiuo metu veikiančių valstybės įmonių atlieka ūkinio-komercinio pobūdžio funkcijas, tačiau daliai valstybės įmonių skirtingu mastu yra pavesta atlikti funkcijas, kurios patenka į Viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnyje nustatytas viešojo administravimo sritis, t. y. joms yra suteikti viešojo administravimo įgaliojimai. Šios valstybės įmonės teikia administracines paslaugas (kaip jos yra suprantamos pagal Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies ir 19 straipsnio 1 dalies nuostatas) ar priima administracinius sprendimus (kaip jie yra suprantami pagal Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas);

- 8 straipsnis nustato minimalius reikalavimus viešojo administravimo subjektų, kurie turi biudžetinės įstaigos teisinę formą, administracijos struktūrai. Ši struktūra Viešojo administravimo įstatymo kontekste yra suprantama siaurąja prasme – jai priskiriami tik galimi padaliniai, nepriskiriant viešojo administravimo subjekto valdymo ar priežiūros organų ir kitų šiame subjekte sudaromų nuolatinių struktūrinių darinių, atliekančių patariamojo pobūdžio funkcijas. Šiame straipsnyje nustatyti galimi administracijos struktūros padaliniai – grupė, departamentas (valdyba), skyrius (biuras, tarnyba), o savivaldybės viešojo administravimo subjekto – ir poskyris. Taip pat reglamentuotos sąlygos, kurioms esant gali būti steigiamas atitinkamas padalinys ir nustatyta galima kai kurių padalinių sudėtis. Pavyzdžiui, departamentas (valdyba) steigiamas viešojo administravimo subjekto funkcijoms atlikti, kai dėl didelės veiklos atliekant šias funkcijas apimties ir šios veiklos sudėtingumo ir kompleksiskumo reikia organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti šių funkcijų atlikimą, o jį gali sudaryti ne mažiau kaip du skyriai (biurai, tarnybos). 8 straipsnyje yra nustatyti kai kurių viešojo administravimo subjekto administracijos padalinių dydžio reikalavimai, pavyzdžiui, skyrius (biuras, tarnyba) turi sudarytas (-a) iš ne mažiau kaip 4 pareigybių, o poskyris – iš ne mažiau kaip 3 pareigybių.

Taikant minėtą teisinį reguliavimą praktikoje, pastebėta, kad jis nėra nuoseklus, nes neapima visų viešojo administravimo subjekto, turinčio biudžetinės įstaigos teisinę formą, struktūros elementų, yra padalinių, kuriems nėra nustatytas minimalus pareigybių skaičius (grupei). Tai neleidžia formuotis vienodai biudžetinių įstaigų struktūrų formavimo ir jų tobulinimo praktikai.

9 straipsnis reglamentuoja Nacionalinės elektroninių siuntų pristatymo naudojant pašto tinklą informacinės (toliau – E. pristatymo) sistemos naudojimą viešojo administravimo subjektų veikloje – jiems keičiantis elektroniniais dokumentais, taip pat gaunant ir siunčiant elektroninius dokumentus gyventojams ar ūkio subjektams. Šio straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad elektroninio

pristatymo paslaugos fiziniams asmenims, kai šie asmenys elektronines siuntas per E. pristatymo sistemą siunčia viešojo administravimo subjektams, yra teikiamos neatlygintinai. Tokio teisinio reguliavimo taikymas praktikoje susidūrė su tam tikromis problemomis. Norint per E. pristatymo sistemą viešojo administravimo subjektui nusiųsti elektroninę siuntą, jam šioje sistemoje turi būti sukurta pašto dėžutė. Praktikoje iškilo problemų dėl tokių pašto dėžučių sukūrimo specialų statusą turintiems fiziniams asmenims, kurie Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka yra įgalioti atlikti viešąjį administravimą. Didesnių problemų dėl pašto dėžučių sukūrimo viešojo administravimo įgaliojimus turintiems juridiniams asmenims nekyla, nes tai efektyviai galima daryti išnaudojant Juridinių asmenų registro turimas galimybes.

Galiojančio Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo:

- 22 straipsnyje yra reglamentuoti pagrindiniai Vyriausybės įgaliojimai. Šio straipsnio 9 punkte nustatyta, kad Vyriausybė tvirtina Vyriausybės įstaigų bei kitų Vyriausybės įsteigtų biudžetinių įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Vyriausybė, administracijos struktūrą arba paveda ją tvirtinti Vyriausybės įstaigos arba kitos Vyriausybės įsteigtos biudžetinės įstaigos vadovui, jei kiti įstatymai nenustato kitos jos tvirtinimo tvarkos. Tvirtinti įstaigų prie ministerijų administracijos struktūrą Vyriausybė gali pavesti atitinkamos valdymo srities ministrui, jei kiti įstatymai nenustato kitos jų tvirtinimo tvarkos.

- 26 straipsnyje yra reglamentuota ministrų kompetencija. Šio straipsnio 3 dalies 6, 8 ir 17 punktuose nustatytos ministro funkcijos, susijusios su ministerijai pavaldžių biudžetinių įstaigų veiklos reguliavimu: tvirtina įstaigų prie ministerijos ir kitų pavaldžių biudžetinių įstaigų metinius veiklos planus arba paveda tai daryti šių įstaigų vadovams, Vyriausybės pavedimu tvirtina įstaigų prie ministerijos nuostatus ir jų administracijos struktūrą, tvirtina didžiausią leistiną valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičių jo valdymo sritims priskirtose atskirose įstaigose prie ministerijos ir kitose institucijose ir įstaigose, neviršydamas Vyriausybės patvirtinto bendro didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus jo valdymo sritims priskirtose įstaigose prie ministerijos ir kitose priskirtose institucijose ir įstaigose.

- 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijai gali būti pavestos tik įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytam terminui. Įgyvendinant įvairias viešojo sektoriaus tobulinimo iniciatyvas, susijusias su šiame sektoriuje veikiančių įstaigų kompetencijos išgryninimu, buvo pastebėta, kad praktikoje tokia nuostata nėra įgyvendinama. Jei valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijai įstatymais ir yra pavedamos, niekada nėra nustatomas šių funkcijų atlikimo trukmės terminas.

Galiojantis Biudžeto sandaros įstatymas nenustato asignavimų valdytojai teisės padidinti biudžetinės įstaigos darbuotojų darbo užmokesčio fondą, lėšomis, kurias įstaiga sutaupė naudodama jai išlaikyti skirtus asignavimus. Tai riboja biudžetinių įstaigų galimybes formuoti jos poreikius atitinkančią darbuotojų darbo užmokesčio sistemą, kuri leistų pritraukti naujų reikalingos kompetencijos darbuotojų, išlaikyti esamus, didintų darbuotojų motyvą siekti geresnių įstaigos veiklos rezultatų.

Galiojančiame Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatyme numatytas reguliavimas, skirtas visoms viešosioms įstaigoms, neįvertinant viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybės, specifiškumo. Įstatymo lygiu nėra reglamentuoti valstybės ir savivaldybių dalyvavimo viešosiose įstaigose pagrindai, taip pat valstybės ar savivaldybės, kaip viešosios įstaigos savininkės ar dalininkės, teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos įsipareigojimai viešajai įstaigai.

Šiuo metu galiojančio Viešųjų įstaigų įstatymo nuostatos valstybinėms mokslo ir studijų institucijoms, kurių teisinė forma yra viešoji įstaiga, taip pat profesinio mokymo įstaigoms, kurių teisinė forma yra viešoji įstaiga, taikomos tiek, kiek Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas arba Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas nenustato kitaip.

Viešųjų įstaigų įstatymo 2 straipsnio 1 dalis nustato viešosios įstaigos sampratą. Viešoji įstaiga apibūdinama kaip pagal šį ir kitus įstatymus įsteigtas pelno nesiekiantis ribotos civilinės

atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant švietimo, mokymo ir mokslinę, kultūrinę, sveikatos priežiūros, aplinkos apsaugos, sporto plėtojimo, socialinės ar teisinės pagalbos teikimo, taip pat kitokią visuomenei naudingą veiklą.

Viešųjų įstaigų įstatymo 5 ir 6 straipsniuose reglamentuoti viešosios įstaigos steigimo sutarties ir įstatų turinio reikalavimai. Viešosios įstaigos *steigimo sutartyje turi būti nurodyta* steigėjai (jeigu steigėja yra valstybė ar savivaldybė, turi būti nurodyta valstybės ar savivaldybės institucija, kuriai pavedama atstovauti steigėjai), viešosios įstaigos pavadinimas ir buveinė, viešosios įstaigos veiklos sritis (sritys) ir tikslai, steigėjų (ne)turtiniai išpareigojimai, jų vykdymo tvarka ir terminai, steigimo išlaidų kompensavimo tvarka, ginčų tarp steigėjų sprendimo tvarka, asmenys, kurie turi teisę atstovauti steigiamai viešajai įstaigai, jų teisės ir įgaliojimai, steigiamojo susirinkimo sušaukimo ir sprendimų priėmimo jame tvarka, jeigu steigiamasis susirinkimas šaukiamas, – steigimo sutarties sudarymo data. Viešosios įstaigos *įstatuose turi būti nurodyta* viešosios įstaigos pavadinimas, teisinė forma – viešoji įstaiga, veiklos laikotarpis, jeigu jis ribotas, veiklos tikslai, asmens tapimo nauju dalininku tvarka, dalininko teisių pardavimo kitiems asmenims tvarka, dalininkų įnašų perdavimo viešajai įstaigai tvarka, visuotinio dalininkų susirinkimo kompetencija, sušaukimo tvarka, sprendimų priėmimo tvarka, kolegialių organų, jeigu tokie organai sudaromi, kompetencija, šių organų narių rinkimo ir atšaukimo tvarka, viešosios įstaigos vadovo skyrimo ir atšaukimo tvarka, jo kompetencija, įstatų keitimo tvarka, filialų ir atstovybių steigimo bei jų veiklos nutraukimo tvarka, dokumentų ir kitos informacijos apie viešosios įstaigos veiklą pateikimo dalininkams tvarka, šaltinis, kuriame skelbiami viešosios įstaigos vieši pranešimai, informacijos apie viešosios įstaigos veiklą pateikimo visuomenei tvarka. Viešosios įstaigos steigimo sutartyje ir įstatuose gali būti ir kitų šiam ir kitiems įstatymams neprieštaraujančių nuostatų.

Viešųjų įstaigų įstatymo 9 straipsnyje reglamentuojami viešosios įstaigos organai. Minėtame straipsnyje nustatyta, kad viešoji įstaiga turi turėti organą – visuotinį dalininkų susirinkimą ir vienasmenį valdymo organą – viešosios įstaigos vadovą, taip pat nustatyta, kad viešosios įstaigos įstatuose gali būti numatytas ir kolegialus viešosios įstaigos valdymo organas, taip pat kiti kolegialūs organai. Kolegialių viešosios įstaigos organų narių skaičius, kompetencija, šių organų narių rinkimo ir atšaukimo tvarka nustatoma viešosios įstaigos įstatuose. Visuotinis dalininkų susirinkimas neturi teisės pavesti kolegialiems viešosios įstaigos organams spręsti visuotinio dalininkų susirinkimo kompetencijai šiame Įstatyme ir viešosios įstaigos įstatuose priskirtų klausimų. Kolegialūs viešosios įstaigos organai veikia pagal jų patvirtintus darbo reglamentus. Už veiklą viešosios įstaigos kolegialiuose organuose šių organų nariams neatlyginama, jeigu viešosios įstaigos įstatuose nenustatyta kitaip.

Viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnyje reglamentuojama visuotinio dalininkų susirinkimo kompetencija ir sprendimų priėmimo tvarka. Minėtame straipsnyje nustatyta, kad visuotinis dalininkų susirinkimas keičia viešosios įstaigos įstatus, priima sprendimą pakeisti viešosios įstaigos buveinę, nustato paslaugų, darbų bei produkcijos kainas ir tarifus ar jų nustatymo taisykles, skiria ir atšaukia viešosios įstaigos vadovą, nustato jo darbo sutarties sąlygas, renka ir atšaukia kolegialių organų narius, jeigu kolegialūs organai numatyti viešosios įstaigos įstatuose, per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos tvirtina metinių finansinių ataskaitų rinkinį arba metinę ataskaitą, išskyrus atvejus, kai Civilinio kodekso 2.106 straipsnio 2, 3, 4 ir 7 punktuose nustatytais atvejais viešoji įstaiga likviduojama, nustato informaciją, kuri pateikiama visuomenei apie viešosios įstaigos veiklą, priima sprendimą dėl viešajai įstaigai nuosavybės teise priklausančio ilgalaikio turto perleidimo, nuomos, perdavimo pagal panaudos sutartį ar įkeitimo, priima sprendimą dėl viešosios įstaigos reorganizavimo ir reorganizavimo sąlygų tvirtinimo, priima sprendimą pertvarkyti viešąją įstaigą, priima sprendimą likviduoti viešąją įstaigą ar atšaukti jos likvidavimą, skiria ir atšaukia likvidatorių, kai šio Įstatymo nustatytais atvejais sprendimą likviduoti viešąją įstaigą priima visuotinis dalininkų susirinkimas, nustato viešosios įstaigos vidaus kontrolės tvarką, priima sprendimą dėl viešosios įstaigos metinių finansinių ataskaitų rinkinio audito kitais, nei nurodyta šio Įstatymo 11 straipsnio 7 dalyje, atvejais ir renka auditorių ar audito įmonę, priima sprendimą dėl šio įstatymo 11¹ straipsnyje nurodytų funkcijų centralizuoto atlikimo, sprendžia kitus šiame Įstatyme ir viešosios įstaigos įstatuose visuotinio dalininkų susirinkimo kompetencijai priskirtus klausimus. Tame pačiame

straipsnyje nustatyta, kad vienas dalininkas visuotiniame dalininkų susirinkime turi vieną balsą, jei viešosios įstaigos įstatuose nenustatyta kitaip.

Viešųjų įstaigų įstatymo 11 straipsnyje reglamentuojamas metinių finansinių ataskaitų rinkinys, jo auditas ir veiklos ataskaita. Šiame straipsnyje nustatyta, kad jeigu viešoji įstaiga per ataskaitinius finansinius metus gavo paramą, finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte taip pat turi būti nurodyta informacija apie gautą (ne)finansinę paramą (nefinansinei paramai priskiriant ir turtą, gautą naudotis panaudos teise) ir jos panaudojimą.

Viešųjų įstaigų įstatymo 16 straipsnyje reglamentuojamas viešosios įstaigos pertvarkymas. Šiame straipsnyje nustatyta, kad viešoji įstaiga gali būti pertvarkoma į biudžetinę įstaigą ir labdaros ir paramos fondą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Viešųjų įstaigų įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas didžiąja dalimi yra skirtas bendrai visoms viešosioms įstaigoms, neišskiriant viešųjų įstaigų, kurių steigėja, savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, specifškumo: nėra reglamentuoti valstybės ar savivaldybės dalyvavimo viešosiose įstaigose pagrindai, valstybei ar savivaldybei atstovaujančių institucijų pareigos viešajai įstaigai, viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybė, valdysenos ypatumai.

Be to, Viešųjų įstaigų įstatyme nėra nuostatų, kurios reglamentuotų viešųjų įstaigų valdysenos stebėseną ir šios valdysenos tobulinimą.

Galiojančio Valstybės tarnybos įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1 punkto d papunktyje nustatyta, kad valstybės tarnautojas turi teisę gauti įstatymų nustatytą darbo užmokestį, taip pat gauti įstatymų ir kitų teisės aktų pagrindu nustatytą atlyginimą už veiklą einant valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės ar jos dukterinės bendrovės kolegialaus organo nario pareigas. Už šiame papunktyje nurodytą veiklą atlyginama valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės ar jos dukterinės bendrovės lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka.

Galiojančio Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyta, kad šio įstatymo nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo ir šio įstatymo 11 ir 13 straipsniai taip pat taikomi valstybės ar savivaldybių įmonių valdybų nariams.

Galiojančio Civilinio kodekso 2.104 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad viešasis juridinis asmuo, išskyrus valstybės ir savivaldybės įmones, negali būti pertvarkomas į privatųjį juridinį asmenį.

Galiojančio Profesinio mokymo įstatymo 17 straipsnio 21 dalyje nustatyta, kad visuotiniame dalininkų susirinkime priimant sprendimus, numatytus Viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 8–11 punktuose, valstybė arba savivaldybė, arba jos kartu, jeigu ir valstybė, ir savivaldybė yra tos pačios profesinio mokymo įstaigos dalininkės, turi sprendžiamojo balso teisę.

Galiojančio Darbo kodekso 210 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šio kodekso, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka darbuotojų atstovai turi teisę skirti dalį juridinio asmens kolegialaus valdymo ar priežiūros organo, kuris skiriamas ar renkamas pagal šių juridinių asmenų veiklą reglamentuojančius teisės aktus ar steigimo dokumentus, narių.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

BII pakeitimo projekte siūloma:

- Papildyti biudžetinės įstaigos apibrėžtį požymiais, kurie tiksliau įvardintų šios įstaigos paskirtį. Biudžetine įstaiga siūloma laikyti ribotos civilinės atsakomybės viešąjį juridinį asmenį, išlaikomą iš valstybės ar savivaldybės biudžetų asignavimų, taip pat iš Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų ir kitų valstybės pinigų fondų lėšų ir atliekantį viešojo administravimo, viešųjų paslaugų teikimo ar kitas funkcijas, kurios priskirtinos valstybės politikos tam tikrose (valstybės veiklos, ministrams pavestose valdymo ar visuomeninio gyvenimo) srityse formavimui ar įgyvendinimui ir šios politikos formavimo ir įgyvendinimo aptarnavimui arba atliekantį Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme ir kituose įstatymuose nustatytas savivaldybių savarankiškasias ir valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms)

funkcijas. Tokia biudžetinės įstaigos apibrėžtis leis lengviau apsispręsti dėl šios teisinės formos pasirinkimo, kai viešajame sektoriuje numatoma steigti naują juridinį asmenį, taip pat toliau gryninant viešajame sektoriuje jau veikiančių juridinių asmenų kompetenciją ir mažinant viešojo sektoriaus institucinės sąrangos fragmentaciją.

- Papildyti biudžetinėms įstaigoms nustatytus draudimus ribojimu savo vardu prisiimti skolinius įsipareigojimus pagal įsipareigojamuosius skolos dokumentus, įskaitant paskolos, finansinės nuomos (lizingo) sutartis, bet jomis neapsiribojant.

- Papildyti biudžetinės įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos kompetenciją, nustatant, kad ši institucija, be jau šiuo metu atliekamų funkcijų, skirtų ir atšauktų kolegialaus biudžetinės įstaigos priežiūros organo, jei biudžetinė įstaiga turi kolegialų priežiūros organą narius.

- Patikslinti biudžetinės įstaigos nuostatų turinio reikalavimus, nustatant, kad biudžetinės įstaigos nuostatuose nebūtų kartojama Biudžetinių įstaigų įstatyme ir kituose įstatymuose nustatyta savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos kompetencija, o dėstoma kita, kuri yra reikalinga, tačiau minėtuose įstatymuose nėra nustatyta. Be to, siūloma biudžetinės įstaigos nuostatuose nurodyti biudžetinės įstaigos vadovo skyrimo į pareigas ir atleidimo iš jų tvarką, kitų biudžetinės įstaigos organų, jei pagal įstatymus tokie organai sudaromi, sudarymo ar atšaukimo tvarka arba nurodyti, kad šios abi tvarkos bei biudžetinės įstaigos nuostatų pakeitimo tvarka nesiskiria nuo nurodytosios Biudžetinių įstaigų įstatyme.

- Atsisakyti pareigos teisės aktuose, kuriais steigiama biudžetinė įstaiga (įstatyme, Vyriausybės nutarime ar savivaldybės tarybos sprendime), nurodyti ir biudžetinės įstaigos buveinę. Buvo įvertinta, kad gali kilti nesklandumų įgyvendinant tokią nuostatą praktikoje, ypač tais atvejais, kai nauja biudžetinė įstaiga steigiama įstatymu ir kai įstatymų leidėjui, priimant įstatymą, dar gali būti nežinoma šios įstaigos buveinė, o nenurodžius buveinės steigimo dokumente (*inter alia* – įstatyme) – būtų pažeistos Biudžetinių įstaigų įstatymo nuostatos. Todėl siūloma nustatyti pareigą biudžetinės įstaigos buveinę nurodyti jos nuostatuose.

- Įtvirtinti bendras nuostatas dėl biudžetinės įstaigos vadovo priėmimo į pareigas ir jo kadencijų – asmuo į biudžetinės įstaigos vadovo pareigas būtų priimamas 5 metų kadencijai konkurso būdu arba įstatymų nustatytais atvejais be konkurso, galėtų eiti tos pačios biudžetinės įstaigos vadovo pareigas ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės. Konkursai į biudžetinės įstaigos vadovo pareigas turėtų būti organizuojami ir vykdomi Vyriausybės nustatyta tvarka (atitinkamai turės būti patikslintas Konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintas Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“). Jeigu biudžetinės įstaigos vadovo veikla eitos kadencijos metu visuose atliktuose veiklos ar kasmetiniuose vertinimuose buvo įvertinta gerai ir (arba) labai gerai, į tos pačios biudžetinės įstaigos vadovo pareigas asmuo antrajai kadencijai galėtų būti priimamas be konkurso.

- Nustatyti galimybę sudaryti kolegialų biudžetinės įstaigos veiklos priežiūros organą – biudžetinės įstaigos stebėtojų tarybą (toliau – stebėtojų taryba). Ši stebėtojų taryba biudžetinės įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai turės teikti išvadas dėl biudžetinės įstaigos veiklos planavimo dokumentų, veiklos ataskaitų, išlaidų sąmatų; pasiūlymus dėl geresnio biudžetinės įstaigos veiklos organizavimo, geresnio vidaus administravimo funkcijų atlikimo; išvadas ar pasiūlymus dėl kitų su biudžetinės įstaigos veikla susijusių klausimų, kuriuos pateikia savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija; išvadas dėl biudžetinės įstaigos vidaus kontrolės sistemos veikimo. Jei būtų poreikis, šias išvadas ir pasiūlymus stebėtojų taryba galėtų teikti ir biudžetinės įstaigos vadovui. Stebėtojų tarybos pateiktos išvados ir pasiūlymai savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai ir biudžetinės įstaigos vadovui nebūtų privalomi.

Stebėtojų taryba būtų sudaroma savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos sprendimu. Stebėtojų tarybos nebūtų sudaromos Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijoje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijoje,

teismuose, ministerijose, biudžetinėse įstaigose, kuriose tarnybą reglamentuoja įstatymu patvirtintas statutas, biudžetinėse įstaigose, kurios priskiriamos teisėsaugos institucijoms, biudžetinėse įstaigose, priklausančiose krašto apsaugos sistemai, biudžetinėse įstaigose, kurių veiklą reguliuojantys specialieji įstatymai nustato pareigą šiose biudžetinėse įstaigose sudaryti kitokius, nei reglamentuoja šis įstatymas, kolegialius organus, kuriems nustatoma analogiška kaip stebėtojų tarybai kompetencija, biudžetinėse įstaigose, kurių nepriklausomumas atliekant įstatymų nustatytas funkcijas ir priimant sprendimus turi būti užtikrintas vadovaujantis Europos Sąjungos ir nacionalinės teisės aktais, savivaldybių administracijose ir savivaldybių kontrolės ir audito tarnybose. Remiantis VĮ Registrų centro skelbiamais atvirais Juridinių asmenų registro duomenimis, 2023 m. sausio 10 d. Lietuvos viešajame sektoriuje veikė apie 2 674 juridinių asmenų, turinčių biudžetinės įstaigos teisinę formą: 352 tokių juridinių asmenų savininku buvo valstybė, 2 322 – savivaldybės. Įstatymų projektų rengėjų nuomone, įvertinus BĮĮ pakeitimo projekte siūlomas išimtis, stebėtojų tarybos galėtų būti sudarytos apie 90 valstybės biudžetinių įstaigų (apie 25 proc. visų valstybės biudžetinių įstaigų).

Stebėtojų tarybą turėtų sudaryti ne mažiau kaip 5 nariai ir ne daugiau kaip 15 narių, kurie būtų paskiriami 4 metų kadencijai. Stebėtojų tarybos nariais turėtų būti skiriami savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos atstovai, biudžetinės įstaigos darbuotojų atstovai, kurie turi sudaryti ne mažiau kaip 1/5 biudžetinės įstaigos nuostatuose nurodyto stebėtojų tarybos narių skaičiaus, bet ne mažiau kaip vieną, ir kiti fiziniai asmenys, kurie turi sudaryti ne mažiau kaip 2/5 biudžetinės įstaigos nuostatuose nurodyto stebėtojų tarybos narių skaičiaus. Kandidatai į stebėtojų tarybos narius ir stebėtojų tarybos nariai turėtų atitikti tiek Biudžetinių įstaigų įstatyme nustatytus bendruosius, tiek savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos nustatytus specialiuosius reikalavimus. Siekiant užtikrinti stebėtojų tarybos veiklos skaidrumą, siūloma jos nariams nustatyti nepriekaištingos reputacijos reikalavimą ir stebėtojų tarybos narių kadencijų skaičių. Stebėtojų tarybos narių atranka bus vykdoma Vyriausybės nustatyta tvarka. Turės būti užtikrinta, kad savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija gautų informaciją, reikalingą kandidatų į stebėtojų tarybos narius ir stebėtojų tarybos narių atitikčiai bendriesiems ir specialiesiems reikalavimams patikrinti. Savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija turės teisę, esant Biudžetinių įstaigų įstatyme nustatytiems pagrindams, atšaukti visą stebėtojų tarybą ar atskirus jos narius.

Už veiklą stebėtojų taryboje jos nariams turės būti atlyginama iš biudžetinės įstaigos darbuotojų darbo užmokesčio fondo. Konkrečius stebėtojų tarybos narių mėnesinio atlygio dydžius nustatys savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija. Stebėtojų tarybos nariui išmokama suma per mėnesį negalės būti mažesnė kaip 5 proc. ir didesnė kaip 10 proc. paskutinių 3 kalendorinių mėnesių biudžetinės įstaigos vadovo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio. Stebėtojų tarybos pirmininkui išmokama suma per mėnesį negali būti mažesnė kaip 7 proc. ir didesnė kaip 14 proc. paskutinių 3 kalendorinių mėnesių biudžetinės įstaigos vadovo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio.

Stebėtojų tarybos nariai turės pareigą savo veiklos laikotarpiu ir 3 metus po jos užbaigimo saugoti konfidencialią informaciją, kurią sužinojo būdami stebėtojų tarybos nariais ir kuri buvo nurodyta kaip konfidenciali informacija.

- Išplėsti biudžetinės įstaigos vadovo kompetenciją, pavedant jam nustatyti biudžetinės įstaigos struktūrą, biudžetinės įstaigos darbuotojų pareigybių sąrašą ir biudžetinės įstaigos darbuotojų darbo apmokėjimo sistemą, jei biudžetinėje įstaigoje nėra sudaryta kolektyvinė sutartis, kurioje būtų nustatyta tokia sistema. Šios nuostatos į BĮĮ pakeitimo projektą įtrauktos siekiant suderinti keičiamo Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo nuostatas su Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projekto, kuriam buvo pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. lapkričio 7 d. nutarimu Nr. 1115 ir kuris buvo pateiktas svarstyti Lietuvos Respublikos Seimui (XIVP-2066(3)).

- Patikslinti nuostatas, reglamentuojančias savivaldybių biudžetinių įstaigų audito atlikimą. Siekiant teisėkūros sistemiškumo ir Biudžetinių įstaigų įstatymo nuostatų suderinamumo su Seimo 2022 m. birželio 30 d. priimto Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533

pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1268 nuostatomis, siūloma nustatyti, kad savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba atlieka ne tik savivaldybės biudžetinės įstaigos išorės finansinį, veiklos, bet ir atitikties auditą.

- Reglamentuoti biudžetinių įstaigų valdysenos stebėsenos pagrindus nustatant, kad stebėseną atliks Vyriausybės įgaliota institucija. Šiai institucijai būtų pavesta kaupti informaciją apie biudžetinių įstaigų valdyseną ir atlikti šios informacijos analizę, teikti apibendrintą informaciją apie biudžetinių įstaigų valdyseną ir šios informacijos analizės rezultatus valstybės politiką viešojo administravimo srityje formuojančiai ministerijai (Vidaus reikalų ministerijai), kaupti informaciją apie gerąją biudžetinių įstaigų valdysenos praktiką ir vykdyti šios informacijos skaidą, teikti metodinę pagalbą biudžetinių įstaigų valdysenos klausimais. Siūlomos nuostatos sudarys reikalingas prielaidas formuoti nuoseklią biudžetinių įstaigų valdysenos praktiką ir tobulinti šią valdyseną sisteminėmis, gilesne duomenų ir praktikos analize paremtomis priemonėmis.

- Atlikti kai kuriuos redakcinio pobūdžio Biudžetinių įstaigų įstatymo teksto patikslinimus ir šiame įstatyme vartojamas sąvokas suderinti su kituose įstatymuose vartojamomis sąvokomis.

VAĮ pakeitimo projekte siūloma:

- Suvienodinti Viešojo administravimo įstatyme vartojamas ir BĮĮ pakeitimo projekte siūlomas formuluotes, susijusias su biudžetinės įstaigos administracijos (valdymo) struktūra ir kartu išplėsti biudžetinės įstaigos struktūros sampratą, įtraukiant į ją biudžetinės įstaigos valdymo ir priežiūros organus ir nuolatinius kolegialius struktūrinius darinius, įsteigtus (sudarytus) patariamojo pobūdžio sprendimams priimti. Tokios nuostatos leis aiškiau ir tiksliau apibūdinti biudžetinės įstaigos struktūrą ir į ją priskiriamus elementus.

- Išplėsti subjektų, galinčių tvirtinti biudžetinės įstaigos struktūrą, ratą ir papildant jį kolegialiu biudžetinės įstaigos valdymo organu. Susiklosčiusi viešojo administravimo subjektų, turinčių biudžetinės įstaigos teisinę formą, struktūrų tvirtinimo praktika rodo, kad gali būti atvejų, kai struktūrą tvirtina ne biudžetinės įstaigos vadovas, o specialiajame biudžetinės įstaigos veiklą reglamentuojančiame įstatyme nustatytas kolegialus valdymo organas, turintis atitinkamą kompetenciją.

- Nustatyti, kad grupė yra savarankiškas (neįeinantis į kitų biudžetinės įstaigos struktūrinių padalinių sudėtį) struktūrinis padalinys, kurį sudaro ne mažiau kaip 4 pareigybės. Minimalus grupę sudarančių pareigybių skaičius pasirinktas atsižvelgiant į Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 5 dalyje skyriui, kuris yra vyraujantis struktūrinis padalinys biudžetinėse įstaigose, nustatytą minimalų pareigybių skaičių. Atsižvelgiant į tai, taip pat siūloma nustatyti vėlesnį šio reikalavimo įsigaliojimo terminą, kad viešojo administravimo subjektai, kuriems turės būti taikomas minėtas reikalavimas, galėtų tinkamai pasiruošti jo įgyvendinimui.

- Atsižvelgiant į tai, kad viešojo administravimo subjektų darbuotojams, kuriems yra pavesta atlikti funkcijas, tiesiogiai susijusias su šiemis subjektams suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų įgyvendinimu, arba asmenims, pretenduojantiems tokias pareigas eiti, turi būti taikomi Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme valstybės tarnautojams nustatyti nepriekaištingos reputacijos kiti kvalifikaciniai reikalavimai, proporcingai nustatyti tokį patį reikalavimą ir viešojo administravimo subjekto vadovui, kolegialaus valdymo organo nariams ir priežiūros organo nariams.

- Atsisakyti įpareigojimo taikyti nepriekaištingos reputacijos reikalavimą viešojo administravimo subjektų darbuotojams, kuriems yra pavesta atlikti Viešojo administravimo įstatymo 7 straipsnio 1 dalies nustatytas funkcijas – teikti asmenims įstatymų nustatytą viešojo administravimo subjekto turimą informaciją, konsultuoti asmenis viešojo administravimo subjekto kompetencijos klausimais, vykdyti administracinę procedūrą, atlikti viešojo administravimo subjekto vidaus administravimą. Toks reikalavimas yra pernelyg griežtas atsižvelgiant į paminėtų funkcijų pobūdį.

- Išplėsti subjektų, kuriems gali būti suteikti viešojo administravimo įgaliojimai, ratą ir nustatyti, kad šie įgaliojimai gali būti suteikti valstybės valdomoms įmonėms, t. y. ne tik valstybės įmonėms, bet ir valstybės ir savivaldybių valdomoms bendrovėms (taip kaip jos yra suprantamos

pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 2 straipsnio 5, 6, 15 ir 16 dalių nuostatas). Siūloma reglamentuoti, kad valstybės ir savivaldybių valdomoms bendrovėms viešojo administravimo įgaliojimai būtų suteikiami laikantis analogiškų reikalavimų tiems, kuriuos šiuo metu viešojo administravimo įgaliojimų suteikimui valstybėms įmonėms nustato Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 4 punktas, t. y. valstybės ar savivaldybių valdomoms įmonėms galėtų būti suteikiami įgaliojimai atlikti funkcijas šio įstatymo 6 straipsnio 2 ir 3 punktuose nustatytose viešojo administravimo srityse ir tik tais atvejais, kai pagrindžiama, kad nėra valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kurioms šie įgaliojimai gali būti suteikti, ir kai tokie įgaliojimai yra tiesiogiai susiję su tų valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos tikslais.

Taip pat, siekiant teisėkūros sistemiškumo, ABTĮ pakeitimo projekte, CRRESTTAĮ pakeitimo projekte, KĮ pakeitimo projekte, OSVDVĮ pakeitimo projekte, PAVETPPSPSĮ pakeitimo projekte, TGIDPNĮ pakeitimo projekte ir VPI pakeitimo projekte siūloma keičiamuose įstatymuose įtvirtintą teisinį reguliavimą, susijusį su viešojo administravimo įgaliojimus turinčiais subjektais, suderinti su VAĮ pakeitimo projektu siūlomu išplėsti viešojo administravimo subjektų ratą.

- Nustatyti, kad elektroninio pristatymo paslaugos fiziniais asmenims neatlygintinai teikiamos tada, kai jie elektronines siuntas per Nacionalinės elektroninių siuntų pristatymo naudojant pašto tinklą informacinę (toliau – E. pristatymo) sistemą siunčia viešojo administravimo subjektams, turintiems juridinio asmens statusą. Siūlomas teisinis reguliavimas leis geriau išnaudoti Juridinių asmenų registro teikiamas galimybes ir efektyviau naudoti kitus viešojo administravimo subjektų veiklai svarbius valstybės informacinius išteklius. Taip pat siūloma, kad šis teisinis reguliavimas įsigaliotų bendra tvarka, nes yra labai svarbu kuo greičiau išspręsti iškilusias praktines problemas dėl nemokamo E. pristatymo sistemos paslaugų teikimo.

LRVI pakeitimo projekte siūloma:

- Atsisakyti nuostatų, reglamentuojančių Vyriausybės, ministrų ir Vyriausybės kanclerio kompetenciją tvirtinti atitinkamų biudžetinių įstaigų struktūrą, didžiausią leistiną valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičių, taip Vyriausybės įstatymo nuostatas suderinant su BII pakeitimo projekte ir Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projekte, kuriam buvo pritarta Vyriausybės 2022 m. lapkričio 7 d. nutarimu Nr. 1115 ir kuris buvo pateiktas svarstyti Lietuvos Respublikos Seimui (XIVP-2066(3)), siūlomu teisiniu reguliavimu.

- Atsižvelgiant į 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojusias Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo Nr. X-1212 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3308 nuostatas, pakeitusias ataskaitų rengimo reguliavimą, vietoj metinės Vyriausybės veiklos ataskaitos nurodyti, kad Vyriausybė ne rečiau kaip kartą per metus pateikia Seimui valstybės pažangos ataskaitą.

- Papildyti nuostatas, reglamentuojančias ministro pavadavimą. Siūloma, kad Vyriausybės įstatymo 26 straipsnio 3 dalies 6, 9, ir 16 ir 17 punktuose nustatytas funkcijas (šiuose punktuose nustatytos funkcijos yra susijusios pagrindiniais ministerijos veiklos klausimais) pavaduojantis ministras galėtų atlikti ne tik tada, kai pavaduojamas ministras negali atlikti savo funkcijų ilgiau negu 30 dienų, bet ir tada, kai ilgiau nei 30 dienų nėra paskirtas naujas ministras šio Vyriausybės įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje ir 11 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais (ministrui atsistatydinus ir Seimui pareiškus nepasitikėjimą ministru). Toks pasiūlymas teikiamas siekiant užtikrinti ministerijos veiklos stabilumą ir nuoseklumą.

- Siekiant teisėkūros sistemiškumo ir strateginio valdymo sistemos vidinės darnos, atsisakyti Vyriausybei nustatytos pareigos tvirtinti savo prioritetinių darbų sąrašą. Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymas numato Vyriausybės prioritetinių darbų sąrašą kaip atskirą strateginio valdymo sistemos elementą. Pagal šio įstatymo 8 straipsnio 3 punkto nuostatas, Vyriausybės veiklos prioritetai turi būti nurodomi Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane.

- Atsisakyti praktikoje neįgyvendinamos nuostatos, numatančios galimybę įstatymu pavesti ministerijai valstybės politikos įgyvendinimo funkcijas „nustatytam terminui“.

- Atsisakyti Vyriausybės įstaigos ir įstaigos prie ministerijos veiklą reguliuojančių nuostatų, reglamentuojančių struktūros tvirtinimą, valdymo organus ir jų atskaitomybę, nes tai bus reglamentuota Biudžetinių įstaigų įstatyme ir turės būti tiesiogiai taikoma šioms įstaigoms.

- Nustatyti galimybę ministerijoms ir Vyriausybės įstaigoms pačioms spręsti dėl poreikio turėti metinį veiklos planą. Šiuo metu veikianti strateginio valdymo sistema sukurta taip, kad strateginio valdymo sistemos dalyviai patys galėtų apsispręsti dėl veiklos lygmens planavimo dokumentų rengimo – jie turėtų būti rengiami tais atvejais, kai reikalinga detalizuoti aukštesnio lygmens planavimo dokumentų įgyvendinimą. Taip yra strateginio valdymo sistemos dalyviams būtų užtikrinta galimybė susiplanuoti savo veiklą norimu detalumu, nekuriant prielaidų didinti aukštesnio lygmens planavimo dokumentų skaičių, kuris mažintų strateginio valdymo sistemos efektyvumą.

- Suvienodinti formuliuotės „strateginis veiklos planas“ vartojimą visame Vyriausybės įstatymo tekste. Pagal Strateginio valdymo įstatyme nustatytą reguliavimą ir susiklosčiusią praktiką, vienam strateginio valdymo sistemos dalyviui yra rengiamas ir tvirtinamas vienas strateginis veiklos planas. Ministras tvirtina vieną visų jam pavestų valdymo sričių strateginį veiklos planą.

- Atsisakyti ministrams pavestų valdymo sričių strateginių veiklos planų tvirtinimo procedūros detalizavimo, o konkrečiai – Vyriausybės įstatymo 26 straipsnio 3 dalies 6 punkte vartojamos formuliuotės „suderinės su Ministru Pirmininku“, nes tai jau yra padaryta Vyriausybės patvirtintoje Strateginio valdymo metodikoje, kuria ministras privalo vadovautis. Paminėtina tai, kad Vyriausybė yra inicijavusi Strateginio valdymo metodikos peržiūrą, pagal kurią strateginių veiklos planų derinimo su Ministru Pirmininku numatoma atsisakyti.

- Numatyti ministrui galimybę deleguoti ministerijos struktūrinių padalinių nuostatų ir valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių aprašymų tvirtinimą ministerijos kancleriui, taip sumažinant ministrui tenkančią vadovaujamojo darbo apimtį.

- Patikslinti nuostatas dėl ministro diskrecijos, susijusios su darbdavio funkcijų atlikimu įstaigų prie ministerijos vadovų bei kitų Vyriausybės įsteigtų biudžetinių įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina ministerija, vadovų atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybės įsteigtų biudžetinių įstaigų vadovai gali būti ne tik valstybės tarnautojai, bet ir dirbantys pagal darbo sutartis, bei siekiant suderinamumo su Darbo kodekso nuostatomis, siūloma nustatyti, kad ministras priima sprendimus ne tik dėl tarnybinių nuobaudų skyrimo įstaigų vadovams, kurie yra valstybės tarnautojai, bet ir priima sprendimus dėl įstaigų vadovų, kurie dirba pagal darbo sutartis, padaryto darbo pareigų pažeidimo. Taip pat siūloma suvienodinti su tuo susijusių panašių formuluočių vartojimą visame Vyriausybės įstatymo tekste.

- Nustatyti subjektą, kuris priims sprendimus dėl Vyriausybės įstaigos vadovų atostogų, papildomų poilsio dienų suteikimo, siuntimo į komandiruotes, kitus sprendimus, susijusius su jų tarnybos santykiais. Įvertinant tai, kad Vyriausybės įstaigos veikla bus susijusi su dviejų ar daugiau ministrų valdymo sritimis, siūloma, kad šias funkcijas atliktų Vyriausybės paskirtas atitinkamos valdymo srities ministras.

- Atsisakyti Vyriausybės įstatymo 29¹ straipsnio 8 dalies ir 30 straipsnio 5 dalies nuostatų, reglamentuojančių Vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų vadovų skyrimą, nes šių biudžetinių įstaigų vadovų skyrimui turėtų būti taikomas BĮ pakeitimo projekte siūlomas teisinis reguliavimas.

- Nustatyti pareigą Vyriausybės įsteigtoms įstaigoms, kurios centralizuotai atlieka dalį viešojo sektoriaus subjektų vidaus administravimo funkcijų, turėti metinį veiklos planą. Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 9 straipsnio 3 punkte ir 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad metiniai veiklos planai rengiami, jei jų rengimą numato atskirų strateginio valdymo sistemos dalyvių veiklą reglamentuojantys įstatymai. Šiuo metu veikianti vienintelė Vyriausybės įsteigta įstaiga, kuri centralizuotai atlieka dalį viešojo sektoriaus subjektų vidaus administravimo funkcijų, – Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras neturi specialiojo šios įstaigos veiklą reglamentuojančio įstatymo. Šios įstaigos veiklos valdysenai yra taikomas tik Biudžetinių įstaigų įstatymas ir Vyriausybės įstatymo 30¹ straipsnis, reglamentuojantis Vyriausybės įsteigtas kitas biudžetines

įstaigas. Siūloma, kad tokių įstaigų metinius veiklos planus tvirtintų atitinkamos valdymo srities ministras arba jo pavedimu – atitinkamos įstaigos vadovas.

Taip pat siūloma patikslinti šių įstaigų paskirtį, nurodant kad jos centralizuotai atlieka ne dalį viešojo sektoriaus subjektų bendrųjų, o vidaus administravimo funkcijų. Vidaus administravimo apibrėžtis yra nustatyta Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 17 dalyje (Vyriausybės 2022 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. 1115 kartu su Valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektu (XIVP-2066(3)) Seimui pateiktame Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIVP-2094(3) yra siūloma tiksliau apibrėžti, kas turi būti laikoma vidaus administravimu).

- Nebenurodyti Vyriausybės įstatyme viešosios įstaigos Vyriausybės strateginės analizės centro teisinės formos ir kitų šios viešosios įstaigos veiklos pagrindus reglamentuojančių nuostatų, kurios yra įtvirtintos Viešųjų įstaigų įstatyme. Toks pasiūlymas teikiamas, atsižvelgiant į Vyriausybės lygiu formuojamą teisėkūros praktiką – įstatymuose atsisakyti tikrinių biudžetinių įstaigų ir viešųjų įstaigų pavadinimų ir jų teisinių formų nurodymo (išskyrus pagrįstas išimtis). Šia praktika siekiama teisėkūros efektyvumo, nes prireikus pakeisti minėto centro teisinę formą, jį pertvarkyti, reorganizuoti ar pan., atitinkami sprendimai negalėtų būti priimami, kol nebūtų pakeistos Vyriausybės įstatymo nuostatos. Siekiant teisėkūros sistemiškumo, dėl šios priežasties teikiamas ir SVĮ pakeitimo projektas.

- Atsisakyti Vyriausybės įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje Vyriausybei nustatytos pareigos tvirtinti viceministrų skaičių ministerijose, taip sumažinant Vyriausybei tenkančią teisėkūros naštą ir padidinant bendrą teisėkūros efektyvumą.

- Atsisakyti privalomo ministro patariamąsios institucijos – ministerijos kolegijos – sudarymo, paliekant ministrui diskreciją pačiam nuspręsti dėl jos reikalingumo. Įvertinus ministerijų valdysenos praktiką, pripažinta, kad Vyriausybės įstatymo 32 straipsnyje numatyta ministerijos kolegija praktikoje tapo nebeaktuali. Ministras rūpimiems klausimams svarstyti turi teisę sudaryti darbo grupes arba pasinaudoti kitais efektyviais formatais.

- Patikslinti Vyriausybės kanclerio kompetenciją ir nustatyti, kad Vyriausybės kancleris padeda Vyriausybei koordinuoti ministerijų ir kitų valstybės institucijų veiklą įgyvendinant pirmiausia Vyriausybės programą, taip pat kitus planavimo dokumentus. Remiantis Vyriausybės įstatymo 3 straipsniu, Vyriausybės programa yra vienas iš svarbiausių dokumentų, kuriuo Vyriausybė vadovaujasi savo veikloje. Pagal Strateginio valdymo įstatymo 8 straipsnio 2 punkto nuostatas, Vyriausybės programa yra priskiriama planavimo dokumentams ir nustato Vyriausybės veiklos laikotarpio valstybės veiklos gaires.

- Visame Vyriausybės įstatymo tekste patikslinti vartojamą Strateginio valdymo metodikos pavadinimą, taip suderinant Vyriausybės ir Strateginio valdymo įstatymų nuostatas.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Vyriausybė 2022 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. 1115 kartu su Valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektu (XIVP-2066(3)) Seimui pateikė ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 13, 22, 26 ir 45 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą. Tiek Seimui pateiktu projektu, tiek *LRVĮ pakeitimo projektu* yra siūloma keisti tuos pačius Vyriausybės įstatymo 26 ir 45 straipsnių punktus. Šių punktų redakcijos skiriasi dėl skirtingų pakeitimais yra siekiamų tikslų.

BSĮ pakeitimo projekte siūloma:

- Nustatyti asignavimų valdytojo teisę padidinti biudžetinės įstaigos darbuotojų darbo užmokesčio fondą lėšomis, kurias įstaiga sutaupė naudodama jai išlaikyti skirtus asignavimus. Tokia nuostata yra reikalinga tobulinant biudžetinių įstaigų valdysenos modelį, suteikiantį galimybę šioms įstaigoms pačioms spęsti daugiau savo valdymo klausimų. Siūlomas reguliavimas leis biudžetinėms įstaigoms pačioms formuoti jų poreikius atitinkančią darbuotojų darbo užmokesčio sistemą, lengviau pritraukti naujų reikalingos kompetencijos darbuotojų, išlaikyti esamus, didinti darbuotojų motyvą siekti geresnių įstaigos veiklos rezultatų.

- Atsižvelgiant į tai, kad Biudžeto sandaros įstatymo nuostatos dėl draudimo biudžetinėms įstaigoms savo vardu priimti bet kokius skolinius įsipareigojimus pagal

įsipareigojamuosius skolos dokumentus, įskaitant paskolos, finansinės nuomos (lizingo) sutartis, bet jomis neapsiribojant, *BII pakeitimo projektu* perkeliama į Biudžetinių įstaigų įstatymo 4 straipsnio 6 dalies 4 punktą, siūloma pripažinti netekusiu galios Biudžetinės sandaros įstatymo 10¹ straipsnį.

- Atsižvelgiant į Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą Vyriausybės kompetenciją viešojo administravimo įgaliojimus viešosioms įstaigoms suteikti Vyriausybės nutarimais, siekiama sudaryti galimybę tokioms viešosioms įstaigoms skirti valstybės biudžeto asignavimus ne tik Strateginio valdymo įstatyme nustatytoms funkcijoms atlikti, bet ir Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka suteiktiems viešojo administravimo įgaliojimams įgyvendinti.

- Siekiant suderinti Biudžeto sandaros įstatymo ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatas, siūloma atitinkamai patikslinti Biudžeto sandaros įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje vartojamą formuluotę, nurodančią į savivaldybių atliekamas valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) funkcijas.

- Atsižvelgiant į tai, kad BII pakeitimo projekte siūloma pakeitimų įsigaliojimo data – 2023 m. spalio 1 d., t. y. kai jau bus priimtas 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas ir patvirtinti valstybės ir savivaldybių biudžetai, kuriuose bus išskirti asignavimai darbo užmokesčiui, siūloma, kad BSI pakeitimo projekte siūlomas teisinis reguliavimas įsigaliotų 2024 m. sausio 1 d.

Siekiant teisėkūros sistemiškumo, *VSI pakeitimo projektu siūloma* suderinti Seimo 2022 m. birželio 30 d. priimto Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1268 nuostatas su keičiamų Biudžetinių įstaigų įstatymo ir Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis:

- atsisakoma savivaldybės tarybos funkcijos tvirtinti savivaldybės biudžetinių įstaigų struktūrą ir nustatyti joms didžiausią leistiną valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičių, o nuo 2024 m. sausio 1 d. ir darbo užmokesčio fondą. Atitinkamai atsisakoma mero funkcijos teikti savivaldybės tarybai tvirtinti savivaldybės biudžetinių įstaigų didžiausią leistiną valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičių, o nuo 2024 m. sausio 1 d. ir darbo užmokesčio fondą. Siūlomas palaipsnis atsisakymas reguliuoti santykius, susijusius su savivaldybės biudžetinių įstaigų darbo užmokesčio fondo tvirtinimu ir didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičiaus savivaldybės biudžetinėse įstaigose nustatymu, siejamas su BII pakeitimo projekte ir BSI pakeitimo projekte numatomais keičiamų įstatymų įsigaliojimo terminais,

- atitinkamai numatoma savivaldybės administracijos direktoriaus, kaip biudžetinės įstaigos vadovo, funkcija tvirtinti savivaldybės administracijos struktūrą ir pareigybių sąrašą,

- atsižvelgiant į tai, kad BII pakeitimo projektu siekiama įtvirtinti bendras nuostatas dėl biudžetinių įstaigų vadovų kadencijų (nustatomas pačių kadencijų privalomumas, jų trukmė ir galimas kadencijų skaičius) ir siekiant suvienodinti visų biudžetinių įstaigų valdysenos praktiką šiuo aspektu, atsisakoma Vietos savivaldos įstatyme įtvirtintos nuostatos, įtvirtinančios neribotą savivaldybės kontrolieriaus kadencijų skaičių.

- visame Vietos savivaldos įstatymo tekste siūloma nuosekliai vartoti VAI pakeitimo projekte vartojamą formuluotę „struktūriniai padaliniai“, kai kalbama apie savivaldybės teritorijoje veikiančių valstybės institucijų, savivaldybės administracijos ar savivaldybės biudžetinių įstaigų padalinius, taip pat vietoje formuluotės „į struktūrinius padalinius neįeinantys valstybės tarnautojai“ siūloma vartoti VAI pakeitimo projekte vartojamą formuluotę „į struktūrinius padalinius neįeinančios pareigybės“, o vietoje formuluotės „struktūrinių padalinių veiklos nuostatai“ – VAI pakeitimo projekte vartojamą formuluotę „struktūrinių padalinių nuostatai“.

- Atsižvelgiant į 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojusias 2022 m. liepos 19 d. Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo Nr. I-270 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1396 nuostatas, Įstatymų projektais siūloma tikslinti keičiamuose įstatymuose vartojamą nuorodą į Lietuvos statistikos departamentą, pakeičiant jo pavadinimą į Valstybės duomenų agentūros pavadinimą. Taip pat siūloma, kad šios nuostatos įsigaliotų bendra tvarka, tuomet, kai kitoms Įstatymų projektų

nuostatomis, priklausomai nuo jomis siūlomo teisinio reguliavimo numatomas kitas įsigaliojimo terminas.

- Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija nuo 2023 m. sausio 4 d. perėmė žemės tvarkymo – žemės reformos, žemėtvarkos, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės, geodezijos, kartografijos, erdvinį duomenų rinkinių tvarkymo ir Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtojimo – politikos formavimo funkcijas iš Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, ir siekiant teisėkūros sistemiškumo *SVĮ pakeitimo projekte* siūloma patikslinti Strateginio valdymo įstatymo 3 straipsnio 27 dalies 2 ir 15 punktuose nurodytas valstybės veiklos sritis, žemės tvarkymą perkeltiant prie aplinkos, miškų ir klimato kaitos valstybės veiklos sričių.

- Atsižvelgiant į tai, kad Kertinis valstybės telekomunikacijų centras, Saugiuoju valstybinių duomenų perdavimo tinklu teikdamas reikalingos kokybės elektroninių ryšių ir kibernetinio saugumo paslaugas šio tinklo naudotojams, kuriems yra priskirta ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (įskaitant Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigas), turi įsigyti duomenų perdavimo paslaugas užsienio valstybėse, *VPĮ pakeitimo projektu* siūloma patikslinti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 25 straipsnio 3 dalį, kurioje numatytos šio įstatymo nuostatų taikymo išimtys, kai prekės, paslaugos ir darbai perkami užsienio valstybėse, sudarant galimybes ne tik pačioms diplomatinėms atstovybėms bei konsulinėms įstaigoms, bet ir kitoms perkančiosioms organizacijoms, kurios prekes, paslaugas ar darbus perka ne savo, o atstovybių, konsulinių įstaigų poreikiams, pirkimus atlikti vadovaujantis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintomis tokių pirkimų tvarkos apraše nustatytais taisyklėmis.

VII pakeitimo projekte siūloma:

- Aiškiai reglamentuoti Viešųjų įstaigų įstatymo (toliau – Įstatymas) taikymą, numatant, kad Įstatymo nuostatos viešosioms įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja kiti įstatymai, taikomos tiek, kiek kiti įstatymai nenustato kitaip. Šia nuostata siekiama reglamentuoti teisės normų kolizijos atvejus, kai kituose įstatymuose nustatytas reguliavimas (dėl įvairių priežasčių) neatitinka Įstatymo reguliavimo. Taip pat, Įstatyme papildomai numatyta, kad šio Įstatymo 5 straipsnio 5 dalies 3 punkto, 13–19 ir 21 straipsnių nuostatos (t. y. nuostatos, susijusios su valdysena ir vidaus administravimo funkcijų centralizavimu) netaikomos valstybinėms mokslo ir studijų institucijoms ir profesinio mokymo įstaigoms, kurių teisinė forma yra viešoji įstaiga, o dėl minėtų nuostatų taikymo Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešosioms įstaigoms sprendimą priima visuotinis dalininkų susirinkimas. Be to, numatoma, kad Įstatymo 8 straipsnio 3 dalis netaikoma valstybinėms aukštosioms mokykloms.

- 13 – 19, 21 straipsnių nuostatų (t. y. nuostatų, susijusių su valdysena ir vidaus administravimo funkcijų centralizavimu) taikymo valstybinėms mokslo ir studijų institucijoms, profesinio mokymo įstaigoms, kurių teisinė forma yra viešoji įstaiga, ir Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešosioms įstaigoms priima visuotinis dalininkų susirinkimas (t.y. šioms viešosioms įstaigoms dėl jų specifikos minėtos nuostatos nėra privalomos). Be to, numatoma, kad Įstatymo 8 straipsnio 3 dalis netaikoma valstybinėms aukštosioms mokykloms.

- Patikslinti viešosios įstaigos sampratą, ją susiejant su viešųjų paslaugų teikimu, tačiau tuo neapsiribojant – be viešųjų paslaugų teikimo, viešoji įstaiga galėtų vykdyti ir kitą valstybei ir visuomenei naudingą veiklą. Patikslinus viešosios įstaigos sampratą, išryškėtų viešosios įstaigos specifiškumas ir išskirtinumas lyginant su kitais viešaisiais juridiniais asmenimis, būtų lengviau apsispręsti, kada steigti viešąją įstaigą, o kada – kitos juridinės formos viešąjį juridinį asmenį.

- Reglamentuoti valstybės ir savivaldybių dalyvavimo viešųjų įstaigų veikloje pagrindus – nustatyti, kad valstybė ar savivaldybė galėtų dalyvauti tik viešąsias paslaugas teikiančiose ir viešojo administravimo įgaliojimus turinčiose viešosiose įstaigose. Taip pat, įtvirtinti nuostatą, kad steigėjo, savininko, dalininko teises ar pareigas valstybė įgyvendintų per vieną Vyriausybės įgaliotą valstybės įstaigą, o savivaldybė – arba per savivaldybės merą, išskyrus tas viešosios įstaigos steigėjo ir savininko teises ir pareigas, kurios yra priskirtos savivaldybės tarybos išimtinai ir paprastajai kompetencijai (jeigu paprastosios savivaldybės tarybos kompetencijos įgyvendinimo

savivaldybės taryba nėra perdavusi savivaldybės merui), apibrėžti savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos pareigas, t. y. veikti valstybės ar savivaldybės, viešosios įstaigos naudai, vertinti valstybės ar savivaldybės tolesnio dalyvavimo viešojoje įstaigoje tikslumą ir prireikus inicijuoti atitinkamus sprendimus, nustatyti valstybės ar savivaldybės tikslus ir lūkesčius viešosios įstaigos atžvilgiu.

Apibrėžus valstybės ir savivaldybių galimybes steigti viešąsias įstaigas ir (ar) dalyvauti jose kaip savininkams ar dalininkams, valstybės ar savivaldybės dalyvavimas viešųjų įstaigų veikloje taps labiau pagrįstas, bus naudingesnis valstybei ar savivaldybei – bus išvengta situacijų, kai viešosios įstaigos steigiamos siekiant suinteresuotiems asmenims gauti finansavimą, turtą ar pan., o įsteigtos viešosios įstaigos veikla niekaip nesisieja su valstybės ar savivaldybės funkcijomis ir įsipareigojimais visuomenei (kitais tariant, yra savitikslių) arba kai vietoj biudžetinės įstaigos pasirenkama viešoji įstaiga argumentuojant lankstesniais darbo santykiais ir galimybe mokėti didesnius atlyginimus.

Įstatymo lygiu nustačius viešosios įstaigos savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos pareigas viešajai įstaigai, atstovavimas valstybei ar savivaldybei taps mažiau formalus, labiau orientuotas į tikslus, kuriems pasiekti įsteigta viešoji įstaiga.

Įtvirtinus nuostatą, kad viešosios įstaigos steigėjas, savininko ar dalininko teises ir pareigas valstybė įgyvendina per vieną Vyriausybės įgaliotą valstybės įstaigą, valstybės atstovavimas visuotiniame dalininkų susirinkime bus sklandesnis, o sprendimų priėmimas – efektyvesnis (bus atsisakyta šiuo metu galiojančios praktikos, kai viešosiose įstaigose, kurios yra susijusios su kelių ministrų valdymo sritimis, valstybės kaip savininkės ar dalininkės teises ir pareigas įgyvendina dvi ministerijos). Viešojoje įstaigoje, kurios veikla apims kelių ministrų valdymo sritis, turės būti steigiamas kolegialus valdymo organas – valdyba, kuriame turės dalyvauti ministerijos, kurios ministrui pavestose valdymo srityje veikia viešoji įstaiga, jei ši ministerija nėra savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, atstovai.

- Numatyti papildomus viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybė, steigimo sutarties ir įstatų turinio reikalavimus, tokiu būdu užtikrinant didesnę jų informatyvumą, kad būtų aiškiai atskleista tokių viešųjų įstaigų kompetencija ir jų veiklos sąsajos su konkrečiam ministrui pavesta valdymo sritimi (jeigu savininkė ar dalininkė yra valstybė) arba savivaldybėms pavestomis funkcijomis (jeigu savininkė ar dalininkė yra savivaldybė).

- Nustatyti, kad viešosios įstaigos, kurios savininkė ar dalininkė, turinti daugiau kaip pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, pavyzdinius įstatus ir įstatų rengimo rekomendacijas tvirtina Vyriausybės įgaliota institucija.

- Atsižvelgiant į viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau kaip pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, specifiką, įtvirtinti tokių viešųjų įstaigų visuotiniam dalininkų susirinkimui papildomas funkcijas: nustatyti viešajai įstaigai siektinus metinius jos veiklos tikslus, rezultatus (rodiklius), jeigu jie nėra nustatyti savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos Strateginiame veiklos plane, tvirtinti ilgalaikę viešosios veiklos strategiją, tvirtinti pareigų, į kurias darbuotojai priimami konkurso būdu, kvalifikacinius reikalavimus, jeigu jų nenustato kiti teisės aktai, priimti sprendimus dėl centralizuoto vidaus administravimo funkcijų atlikimo. Šias funkcijas siūloma įtraukti atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimo Nr. 1025 „Dėl valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose“ 2.5.1 papunkčio nuostatas, kad dalininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija privalo siekti (o savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija – užtikrinti), kad viešosios įstaigos įstatuose visuotinio dalininkų susirinkimo kompetencijai būtų priskirti klausimai, atitinkantys prieš tai išvardintas funkcijas, taip pat į gerąją korporatyvinio valdymo praktiką.

- Nustatyti, kad balsai visuotiniame dalininkų susirinkime paskirstomi proporcingai dalininkų įnašų dydžiui, jeigu įstatuose nenustatyta kitaip, tačiau visais atvejais užtikrinant, kad mažiausias įnašas suteiktų bent vieną balsą. Įtvirtinus šią nuostatą, balsavimas visuotiniame dalininkų taps mažiau komplikotas, ypač tais atvejais, yra du dalininkai, dalininkų galimybės

daryti įtaką viešosios įstaigos veiklai tiesiogiai priklausys nuo jų įnašų dydžio, nebent įstatuose būtų nustatyta kitaip.

- Nustatyti kitokį viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybė, valdysenos modelį. Šio modelio esmė – viešosios įstaigos galėtų turėti ne tik vienasmenį valdymo organą – viešosios įstaigos vadovą, bet ir kolegialų – viešosios įstaigos valdybą. Viešosios įstaigos valdyba būtų privaloma viešosiose įstaigose, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau kaip pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ir kuri veikia keliems ministrams pavestose valdymo srityse, taip pat viešosiose įstaigose, kurių dalininkės yra ne mažiau kaip dvi savivaldybės ir kurios, kartu sudėjus, turi daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime bei viešosiose įstaigose, kurių dalininkės yra valstybė ir viena ar daugiau savivaldybių ir kurios, kartu sudėjus, turi daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime. Minėtose viešosiose įstaigose, kurių veikla yra horizontalaus pobūdžio, sudarius valdybą, skirtingų interesų suderinimas, konsensuso radimas ir sprendimų priėmimas vyktų greičiau, valdymas taptų efektyvesnis. Tais atvejais, kai viešojoje įstaigoje valdybos sudarymas nėra privalomas, sprendimą dėl viešosios įstaigos valdybos priimtų visuotinis dalininkų susirinkimas.

- Remiantis VI Registrų centro skelbiamais atvirais Juridinių asmenų registro duomenimis, 2023 m. sausio 10 d. Lietuvos viešajame sektoriuje veikė 324 viešosios įstaigos (103 valstybės, 5 – regionų, 216 – savivaldybių). Preliminariu vertinimu, jeigu būtų priimtas Įstatymas, valdybos privalėtų būti steigiamos 8 viešosiose įstaigose, o galėtų būti steigiamos – 51 viešojoje įstaigoje.

Jeigu viešojoje įstaigoje, kurios savininkė ar dalininkė, turinti daugiau kaip pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, būtų sudaroma valdyba, jei būtų pavedama dalis visuotinio dalininko susirinkimo funkcijų, taip efektyvinant ir greitinant sprendimų priėmimo procesą: nustatyti paslaugų, darbų bei produkcijos kainas ir tarifus ar jų nustatymo taisykles, skirti ir atšaukti viešosios įstaigos vadovą, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip, nustatyti jo darbo sutarties sąlygas, priimti sprendimą dėl viešosios įstaigos metinių finansinių ataskaitų rinkinio audito, priimti sprendimą dėl vidaus administravimo funkcijų centralizuoto atlikimo, jeigu šio sprendimo priėmimas nėra pavestas Vyriausybei ar savivaldybės tarybai, tvirtinti pareigų, į kurias darbuotojai priimami konkurso būdu, kvalifikacinius reikalavimus, jeigu jų nenustato kiti teisės aktai. Taip pat valdybos teiktų siūlymus viešosios įstaigos vadovui dėl gerosios valdysenos principų diegimo, kitų veiksmų, skirtų didinti viešosios įstaigos veiklos efektyvumą ir skaidrumą.

Pažymėtina, kad, esant valdybai, visuotinio dalininkų susirinkimo kompetencija susiaurėtų, apsiribojant tik esminių, strateginę reikšmę viešosios įstaigos veiklai turinčių funkcijų atlikimu, tokių kaip viešosios įstaigos įstatų pakeitimas, sprendimo pakeisti buveinę priėmimas, metinių finansinių ataskaitų ir veiklos ataskaitos tvirtinimas, viešosios įstaigos turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos nustatymas, taip pat sprendimų dėl viešosios įstaigos reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo priėmimas.

Atsižvelgus į derinimo metu suinteresuotų institucijų pateiktą pastabą ir į kitų juridinių asmenų (Asociacijų, Labdaros ir paramos fondų) veiklą reglamentuojančių įstatymų nuostatas ir siekiant užtikrinti efektyvesnį sprendimų priėmimą visuotiniame dalininkų susirinkime, Įstatyme numatytas visuotinio dalininkų susirinkimo kvorumas.

Atkreiptinas dėmesys, kad viešosios įstaigos vadovui iš visuotinio dalininkų susirinkimo siūloma perduoti informacijos, kuri pateikiama visuomenei apie viešosios įstaigos veiklą, nustatymo funkciją, kuri yra labiau taktinio lygio, taip pat siūloma viešosios įstaigos vadovui pavesti tvirtinti viešosios įstaigos valdymo struktūrą ir pareigybių sąrašą, organizuoti auditoriaus ar audito įmonės parinkimą. Be to, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 19 ir 20 straipsnių nuostatas, išplėsti viešosios įstaigos vadovo kompetenciją – esant viešojo administravimo subjekto, kuriam suteikti viešojo administravimo įgaliojimai administruoti viešosios įstaigos teikiamas viešąsias paslaugas, įpareigojimui, viešosios įstaigos vadovas būtų atsakingas už teikiamų viešųjų paslaugų sąrašo sudarymą, teikiamų viešųjų paslaugų aprašymų patvirtinimą, taip pat už teikiamų administracinių paslaugų sąrašo sudarymą ir administracinių paslaugų teikimo aprašymų patvirtinimą ir paskelbimą, už viešosios įstaigos vidaus kontrolės

tvarkos nustatymą, jeigu tai įstatymu nepavesta kitam subjektui, už viešosios įstaigos politikų personalo, rizikos valdymo, darbo užmokesčio ir (ar) kitose pasirinktose srityse patvirtinimą bei jų įgyvendinimo priežiūrą.

Viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, vadovas į pareigas būtų priimamas 5 metų kadencijai konkurso būdu arba įstatymų nustatytais atvejais be konkurso. Viešosios įstaigos vadovas visuotinio dalininkų susirinkimo arba kolegialaus valdymo organo sprendimu antrajai kadencijai galėtų būti skiriamas be konkurso, jeigu pirmosios kadencijos laikotarpiu viešoji įstaiga pasiekė visus jai nustatytus tikslus ir jeigu kituose įstatymuose nenustatyta kitaip. Asmuo negalėtų eiti tos pačios viešosios įstaigos vadovo pareigų daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės. Konkursai į viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau kaip pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, vadovų pareigas būtų organizuojami ir vykdomi Vyriausybės nustatyta tvarka. Minėtos nuostatos užtikrintų, kad į viešųjų įstaigų vadovus būtų atrenkami geriausi kandidatai ir skatinamas jų tobulėjimas. Viešosios įstaigos, kurios savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, vadovui (kaip ir valdybos nariams) nustatomas nepriekaištingos reputacijos reikalavimas.

Viešosios įstaigos valdybą turėtų sudaryti ne mažiau kaip 5 nariai, skiriami 5 metų kadencijai. Konkretus viešosios įstaigos valdybos narių skaičius būtų nustatomas viešosios įstaigos įstatuose. Viešosios įstaigos valdybai vadovautų jos pirmininkas, kurį iš savo narių išsirinktų pati valdyba. Mažiausias 5 narių skaičius pasirinktas atsižvelgiant į tai, kad valdyboms siūloma suteikti plačius įgaliojimus – valdybos perims dalį visuotinio dalininkų susirinkimo funkcijų. Viešosios įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė ir kurioje valdybos sudarymas nėra privalomas, galėtų turėti mažesnę valdybos narių skaičių – ne mažiau kaip 3 valdybos narius.

Siekiant užtikrinti skaidrumą, objektyvumą ir profesionalumą priimant viešosios įstaigos valdybos sprendimus, valdybos nariais turėtų būti skiriami savininko ar dalininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos atstovai, taip kiti nustatytus nepriklausomumo reikalavimus atitinkantys fiziniai asmenys. Jeigu viešoji įstaiga veikia keliems ministrams pavestose valdymo srityse – ministerijos, kurios ministrui pavestose valdymo srityje veikia viešoji įstaiga, jei ši ministerija nėra savininko ar dalininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija, atstovai taip pat turėtų būti įtraukiami į valdybos sudėtį. Visuotinio dalininkų susirinkimo sprendimu į valdybą galėtų būti skiriami ir viešosios įstaigos darbuotojai. Valdybos nariu negalėtų būti skiriamas viešosios įstaigos vadovas ir kitų kolegialų organų, jeigu jie sudaromi, nariai. Viešosios įstaigos valdybos nariu skiriamas asmuo turėtų atitikti visus šiuos reikalavimus: turėti aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą išsilavinimą, būti nepriekaištingos reputacijos, būti nesusijęs su kitais juridiniais asmenimis ryšiais, dėl kurių galėtų kilti interesų konfliktas, atitikti nustatytus specialiuosius reikalavimus, o nepriklausomas valdybos narys – nepriklausomumo reikalavimus.

Siekiant motyvuoti valdybų narius, už veiklą valdyboje jiems turėtų būti atlyginama viešosios įstaigos lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka. Siūloma nustatyti, kad valdybos nariui išmokama suma per mėnesį negali būti didesnė kaip 15 proc. viešosios įstaigos vadovo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio. Valdybos pirmininkui išmokama suma per mėnesį negali būti didesnė kaip 20 proc. viešosios įstaigos vadovo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio.

Naujas viešųjų įstaigų valdysenos modelis yra siūlomas atsižvelgiant į sukauptą gerąją korporatyvinio organizacijų valdymo Lietuvoje praktiką. Įdiegus šį modelį, viešosios įstaigos, kuriose veiks valdybos, galės lanksčiau, paprasčiau ir sklandžiau organizuoti savo veiklą, greičiau ir efektyviau priimti valdymo sprendimus, prisidėsiančius prie geresnių veiklos rezultatų.

- Įtvirtinti nuostatą, kad viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte būtų pateikiama informacija ne tik apie viešosios įstaigos gautą, bet ir suteiktą paramą, tokiu būdu prisidedant prie didesnio jų veiklos viešumo ir skaidrumo.

- Numatyti galimybę viešąsias įstaigas pertvarkyti į asociacijas, mažąsias bendrijas, akcines ir uždąsias akcines bendroves. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos mažųjų

bendrijų įstatyme yra įtvirtinta galimybė mažąją bendriją pertvarkyti į viešąją įstaigą, todėl atvirkštinę galimybę siūloma įtvirtinti Įstatyme. Pasiūlymą dėl viešųjų įstaigų pertvarkymo į akcines bendroves pateikė Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, tačiau, siekiant neišbalansuoti sistemos, šį pasiūlymą nuspręsta įgyvendinti siauresne apimtimi – viešoji įstaiga, kurios savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, galėtų būti pertvarkoma į bendrovę, jeigu po pertvarkymo veiksiančios bendrovės veiklai keliama su pelno siekimu susiję tikslai ir jeigu viešosios įstaigos veikla iš valstybės ar savivaldybių biudžetų ir (ar) valstybės pinigų fondų nėra finansuojama daugiau kaip 50 procentų..

- Reglamentuoti viešųjų įstaigų valdysenos stebėsenos pagrindus nustatant, kad šią stebėseną atliks Vyriausybės įgaliota institucija. Šiai institucijai būtų pavesta kaupti informaciją apie viešųjų įstaigų valdyseną ir atlikti šios informacijos analizę, teikti apibendrintą informaciją apie viešųjų įstaigų valdyseną ir šios informacijos analizės rezultatus teikti valstybės politiką viešųjų įstaigų srityje formuojančiai ministerijai (Vidaus reikalų ministerijai), kaupti informaciją apie gerąją viešųjų įstaigų valdysenos praktiką ir vykdyti šios informacijos skaidą, teikti metodinę pagalbą viešųjų įstaigų valdysenos klausimais. Siūlomos nuostatos sudarys reikalingas prielaidas formuoti nuoseklią viešųjų įstaigų valdysenos praktiką ir tobulinti šią valdyseną sisteminėmis, gilesne duomenų ir praktikos analize paremtomis priemonėmis.

- Atsisakyti nuostatos, kad viešosios įstaigos buveinė yra Lietuvos Respublikoje, kaip neturinčios teisinio pagrindo.

- Atsisakyti perteklinių, pridėtinės vertės nekuriančių nuostatų, pvz., Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatų atkartojimo.

Siekiant sudaryti sąlygas viešosioms įstaigoms tinkamai pasirengti Įstatymo įgyvendinimui, yra numatytos pereinamosios nuostatos, pagal kurias viešosios įstaigos iki 2025 m. gruodžio 31 d. turės prisitaikyti prie pasikeitusio teisinio reguliavimo.

Pasikeitusio teisinio reguliavimo stebėseną atliks Vyriausybės įgaliota įstaiga (Viešojo valdymo agentūra), kuriai Įstatymu yra numatytos atitinkamos funkcijos, susijusios su informacijos apie viešųjų įstaigų valdyseną kaupimu ir analize. Rodiklių, pagal kuriuos bus atliekama Įstatymo įgyvendinimo stebėseną, rinkinys šiuo metu yra rengiamas bendradarbiaujant su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertais (vykdant TCI (*Technical suport instrument*) projektą „Evaluating Public Administrations in Latvia and Lithuania“). Planuojama, kad rodiklių rinkinys bus patvirtintas Vyriausybės nutarimu.

VTĮ pakeitimo projektu siūloma suteikti teisę valstybės tarnautojams gauti atlyginimą ne tik už veiklą einant valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės ar jos dukterinės bendrovės (kaip yra šiuo metu), bet viešosios įstaigos, kurios savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, kolegialaus organo nario pareigas.

VPIDĮ pakeitimo projektu siūloma numatyti pareigą deklaruoti privačius interesus viešosios įstaigos, kurios savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valdybos nariams.

CK pakeitimo projektu yra siūloma numatyti išimtį draudimui viešuosius juridinius asmenis pertvarkyti į privačius juridinius asmenis.

DK pakeitimo projekte, suderinant Darbo kodekso 210 straipsnio nuostatas su Biudžetinių ir Viešųjų įstaigų įstatymuose numatomu nustatyti biudžetinės ir viešosios įstaigos kolegialių priežiūros ir valdymo organų teisiniu reguliavimu, siūloma įtvirtinti biudžetinės ir viešosios įstaigos darbuotojų atstovams teisę skirti savo narius į šiose įstaigose sudaromus priežiūros ir valdymo organus.

SPIĮ pakeitimo projektu ir *PMĮ pakeitimo projektu* patikslinamos šiuose įstatymuose esančios blanketinės nuorodos į Biudžetinių ir Viešųjų įstaigų įstatymų straipsnius, kurių numeracija yra keičiama BII pakeitimo projektu ir VII pakeitimo projektu.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma, kad priėmus Įstatymų projektus:

- bus aiškiau suprantama biudžetinių ir viešųjų įstaigų paskirtis, jų vieta viešajame sektoriuje, dėl ko palaipsniui turėtų mažėti viešojo sektoriaus fragmentacija;
- valstybės ar savivaldybės dalyvavimas viešųjų įstaigų veikloje taps labiau pagrįstas, bus naudingesnis valstybei ar savivaldybei, labiau atitiks visuomenės lūkesčius;
- bus patobulintas biudžetinių ir viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valdysenos modelis, dėl ko minėtų įstaigų valdymas taps efektyvesnis;
- bus sukurta centralizuota biudžetinių ir viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valdysenos stebėsenos sistema;
- viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, veikla taps skaidresnė ir labiau orientuota į tikslus;
- bus sudarytos platesnės galimybės viešąsias įstaigas pertvarkyti į kitų teisinių formų viešuosius juridinius asmenis;
- bus aiškiau ir tiksliau apibrėžta kai kurių vykdomosios valdžios sistemoje veikiančių biudžetinių įstaigų organizacinių formų paskirtis ir taip pasiekta didesnė darna šių įstaigų grupėje;
- bus nustatyta aiškesnė biudžetinės įstaigos struktūros samprata ir jos formavimo pagrindai;
- bus sudarytos teisinės prielaidos suteikti viešojo administravimo įgaliojimus platesniam juridinių asmenų ratui ir tuo užtikrinti sklandų valstybės įmonių pertvarkos įgyvendinimą;
- bus efektyviau naudojami valstybės informaciniai ištekliai, skirti asmenų ir viešojo administravimo subjektų susirašinėjimui.

Neigiamų Įstatymų projektų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų nuostatų įgyvendinimas neturės tiesioginio poveikio verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Deklaruotiems tikslams pasiekti reikalingi Įstatymų projektai yra teikiami kartu su pagrindiniais projektais: BĮĮ pakeitimo projektu ir VĮĮ pakeitimo projektu.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymuose nustatytų reikalavimų. Naujos sąvokos įstatymų projektuose neapibrėžiamos.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Siekiant įgyvendinti BĮĮ pakeitimo projekto ir su juo susijusių įstatymų projektų nuostatas,

reikės:

- Vyriausybės nutarimu patvirtinti atlyginimo biudžetinės įstaigos stebėtojų tarybos nariams už jų veiklą stebėtojų taryboje mokėjimo tvarkos aprašą;

- patikslinti:

Strateginio valdymo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292 „Dėl Strateginio valdymo metodikos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“;

Juridinių asmenų registro nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“;

Viešųjų ir administracinių paslaugų teikimo aprašymų rengimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009 m. gruodžio 1 d. įsakymu Nr. 1V-644 „Dėl Viešųjų ir administracinių paslaugų teikimo aprašymų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

- Pripažinti netekusiu galios:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. balandžio 8 d. nutarimą Nr. 259 „Dėl viceministrų skaičiaus patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. rugpjūčio 31 d. nutarimą Nr. 1244 „Dėl Vyriausybės įstaigų kolegijų sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Siekiant įgyvendinti VII pakeitimo projekto nuostatas, reikės:

- pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimą Nr. 1025 „Dėl valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose“;

- pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013 m. gruodžio 20 d. įsakymą Nr. 4-1099 „Dėl Viešosios įstaigos pavyzdinių steigimo akto, steigimo sutarties formų, pavyzdinių įstatų ir jų pildymo rekomendacijų patvirtinimo“;

- Vyriausybės nutarimu patvirtinti:

viešųjų įstaigų valdybų narių atrankos tvarkos aprašą;

atlyginimo viešosios įstaigos valdybos nariams už jų veiklą valdyboje tvarkos aprašą;

- vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtinti:

valstybei ar savivaldybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės ar savivaldybės siekiamų tikslų viešojoje įstaigoje ir keliamų lūkesčių viešajai įstaigai turinio reikalavimus ir rengimo tvarkos aprašą;

viešųjų įstaigų pavyzdines steigimo akto ir steigimo sutarties ir įstatų formas bei įstatų rengimo rekomendacijas bei viešųjų įstaigų, kuriose dalyvauja valstybė ar savivaldybė, pavyzdines steigimo akto ir steigimo sutarties ir įstatų formas bei įstatų rengimo rekomendacijas;

Siekiant įgyvendinti BII pakeitimo projekto ir VII pakeitimo projekto nuostatas, turės būti:

- patikslintas Konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, ir savivaldybių kultūros centruose, kurių teisinė forma yra viešoji įstaiga ir kurių dalininkės yra dvi ar daugiau savivaldybių, organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintą Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“;

- priimtas Vyriausybės nutarimas, kuriuo tam tikra institucija (Viešojo valdymo agentūra) būtų įgaliota atlikti biudžetinių ir viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybės, valdysenos stebėseną.

Įstatymų projektuose numatyta, kad iki priimtų įstatymų įsigaliojimo Vyriausybė ir kitos institucijos pagal savo kompetenciją turės priimti reikalingus įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Numatyti, kiek tiksliai valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų pareikalaus pokyčiai, susiję su stebėtojų tarybų biudžetinėse įstaigose sudarymu, nėra galimybės, nes pagal siūlomas BĮI pakeitimo projekto nuostatas šių tarybų sudarymas savininko teisės ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms nebūtų privalomas, sprendimai būtų priimami šių institucijų iniciatyva, laisva valia, naudojant turimus darbo užmokesčiui skirtus asignavimus. Todėl valstybės biudžetinių įstaigų savininko teisės ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms papildomi valstybės biudžeto asignavimai nėra numatomi. Pagal preliminarinius skaičiavimus, 5 narių stebėtojų tarybos išlaikymas biudžetinėje įstaigoje, kurios vadovo atlyginimas yra apie 4 000 eurų ir kurios pareigybių skaičius yra apie 200, apytiksliai sudarytų apie 1 proc. šiai įstaigai skiriamo darbo užmokesčio fondo.

Numatoma, kad pokyčiai, susiję su valdybos viešosiose įstaigose sudarymu, turės būti įgyvendinami jas diegiančių viešųjų įstaigų lėšomis, papildomų lėšų skyrimas nėra planuojamas. Pagal siūlomas VĮI projekto nuostatas valdybos privalės būti steigiamos 12 viešųjų įstaigų (2 valstybės, 10 savivaldybių), likusiose viešosiose įstaigose, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valdybos galės būti steigiamos visuotinio dalininkų susirinkimo iniciatyva, laisva valia. Be to, viešosioms įstaigoms, kuriose valstybė ar savivaldybė turi pusę ar mažiau balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, VĮI projekto nuostatos, reglamentuojančios valdybos narių apmokėjimą už veiklą, nebus privalomos, net jei tokia viešoji įstaiga ir nuspręs steigti valdybą. Pagal preliminarinius skaičiavimus, 5 narių valdybos viešojoje įstaigoje, kurios vadovo atlyginimas yra apie 4 000 eurų ir kurios pareigybių skaičius yra apie 200, išlaikymas viešojoje įstaigoje apytiksliai sudarytų apie 1,1 proc. šiai įstaigai skiriamo darbo užmokesčio fondo.

Valstybės įmonei Registrų centrui prireiks papildomų valstybės biudžeto lėšų Juridinių asmenų registro funkcionalumams atnaujinti. Tiksliai nurodyti, kiek kainuos Juridinių asmenų registro funkcionalumo atnaujinimas, bus galima tada, kai bus parengti Viešųjų įstaigų įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų projektai, t. y. pavyzdinių įstatų ir jų rengimo rekomendacijų projektai.

Kitoms Įstatymų projektų nuostatoms įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Biudžetinė įstaiga“, „stebėtojų taryba“, „viešoji įstaiga“, „viešosios įstaigos valdyba“, „struktūra“, „viešojo administravimo įgaliojimai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Atkreiptinas dėmesys tai, kad įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano V misijos (prioriteto) 5.6 Vyriausybės programos projekto „Optimali valstybės įmonių ir viešojo valdymo sistema“ 5.6.1 darbą – *numatyti valstybės įmonių pertvarkymą į kitos teisinės formos juridinius asmenis*, ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos rekomendacijų Lietuvai bendrovių valdysenos srityje prioritetinę rekomendaciją – *supaprastinti valstybės valdomų įmonių teises ir korporatyvines formas*, Vyriausybė rengia ir Seimui teiks Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą ir jį lydinčius įstatymų projektus. Šiais projektais bus siūloma tikslinti teisės aktuose vartojamų sąvokų „valstybės valdoma įmonė“, „valstybės valdoma bendrovė“, „savivaldybės valdoma įmonė“ ir „savivaldybės valdoma bendrovė“ vartojimą. Atsižvelgiant į tai, būtina svarstant Įstatymų projektus Seime užtikrinti VAI pakeitimo projekte vartojamų sąvokų suderinamumą su minėtu Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių

įstatymo Nr. I-722 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektu ir jį lydinčiais įstatymų projektais siūlomu teisiniu reguliavimu.
